

Ruimtelijk en Functioneel Programma van Eisen

Maris College Waldeck / Waldorf

Opdrachtgever

Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden

Datum

14 maart 2024

Project

Initiatieffase nieuwbouw Maris Waldeck

Referentie

1724701-0052.2.0

Auteur(s)

de heer ir. J.J. Ruiz Pion

mevrouw ir. L.J. Kröse

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4	5.7.	Cluster D&P	17
1.1.	Kaders en uitgangspunten	4	6.	Ruimteprogramma	18
1.2.	Doel	5	6.1.	Algemeen	18
1.3.	Aanpak	5	6.2.	Bepaling en soort onderwijsruimten	18
1.4.	Leeswijzer	6	6.3.	Bezetting aantal werkplekken	19
			6.4.	Ruimteprogramma Maris College Waldeck / Waldorf	19
2.	Het Maris College: Waldeck & Waldorf	7	7.	Ruimtelijk en functioneel programma	20
2.1.	Identiteit en kernwaarden	7	7.1.	Cluster AVO	20
2.2.	Visie op onderwijs	7	7.2.	Cluster Waldorf	20
2.3.	Visie Waldorf	8	7.3.	Cluster Binask	21
2.4.	Profiel Dienstverlening en Producten (D&P)	8	7.4.	Cluster Kunst	22
			7.5.	Cluster D&P	23
3.	Locatie	9	7.6.	Staf en directie	24
3.1.	Terrein	9	7.7.	Algemene ruimten	25
3.2.	Bestemmingsplan	9	7.8.	Overige ruimten (tarra vloeroppervlak)	26
			7.9.	Ruimterelaties	27
4.	Uitgangspunten voor de huisvesting	10	8.	Buitenruimte en terrein	28
4.1.	Bepaling uitgangspunten huisvesting	10	8.1.	Bereikbaarheid	28
4.2.	Do's en don'ts huidige huisvesting én referentieprojecten	10	8.1.1	Openbaar vervoer	28
4.3.	Resultaten werksessies vertaald naar uitgangspunten voor huisvesting	11	8.1.2	Auto's	28
4.4.	Sfeer en beleving	11	8.1.3	Fietsen	28
4.5.	Leerlingenprognose en -verdeling	12	8.1.4	Scooters en bromfietsen	28
4.6.	Lessentabel en vertaling naar ruimten	12	8.1.5	Voetgangers	28
4.7.	Normatieve ruimtebehoefte	12	8.1.6	Leveranciers, brandweer, afval	28
4.8.	Activiteiten en werkvormen	12	8.2.	Omschrijving buitenruimte en terreinonderdelen	28
5.	Hoofdopzet onderwijs en huisvesting	13	9.	Nadere aanvullingen	30
5.1.	Hoofdopzet onderwijs	13	9.1.	Inclusief onderwijs	30
5.2.	Globale ordening	14	9.2.	Gymzalen	30
5.3.	Cluster AVO	15	9.3.	Hotspot	31
5.4.	Cluster Waldorf	16			
5.5.	Cluster Binask	16	10.	Overige gebruikseisen gebouw	32
5.6.	Cluster Kunst	17			

10.1.	Randvoorwaarden wet- en regelgeving	32
10.2.	Indelingsflexibiliteit	32
10.3.	Toegankelijkheid	32
10.3.1	Algemeen	32
10.3.2	Entrees	32
10.3.3	Horizontale verkeersafwikkeling	32
10.3.4	Verticale verkeersafwikkeling	32
10.3.5	Vluchtmogelijkheden en -wegen	33
10.3.6	Afsluitbaarheid, compartimentering en avondgebruik	33
10.3.7	Mindervaliden	33
10.4.	Verwachtingen architect	33
Bijlage 1: resultaten werksessies		34
Bijlage 2: sfeerbeelden do's & don'ts		34
Bijlage 3: lessentabel		34
Bijlage 4: vlekkenplannen		34
Bijlage 5: ruimteprogramma Maris College Waldeck / Waldorf		34

1. Inleiding

Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden (SVOH) staat voor de opgave om vervangende nieuwbouw voor 320 vmbo-leerlingen te realiseren voor het Maris College Waldeck / Waldorf in Den Haag. Op de twee huidige vestigingen van Maris Waldeck wordt er op basis- en kaderberoepsgericht niveau (met en zonder lwoo) lesgegeven. Het beroepsgerichte programma Dienstverlening & Producten (D&P) is de rode draad door de vier leerjaren heen. Deze brede richting is bij uitstek geschikt als aansluiting op vele mbo-opleidingen.

Maris College Waldeck / Waldorf is verdeeld over twee gebouwen: klassen 1 en 2 (onderbouw) zijn gesitueerd aan de Toscaninistraat en klassen 3 en 4 (bovenbouw) aan het Cantateplein. In schooljaar 2021-2022 telde Maris Waldeck in totaal zo'n 260 leerlingen.

De keuze is reeds gemaakt dat de twee bestaande schoolgebouwen worden verlaten en dat er nieuwbouw gerealiseerd wordt op locatie Albardastraat 25, waar momenteel nog Hofstad Mavo Havo gevestigd is.

Onderbouwlocatie - Toscaninistraat

Bovenbouwlocatie - Cantateplein

Nieuwe locatie - Albardastraat

1.1. Kaders en uitgangspunten

SVOH treedt bij de realisering van de nieuwbouw op als bouwheer. De nieuwbouw wordt ontworpen voor 320 leerlingen en heeft daarmee een ruimtebehoefte van 2.661 m² brutovloeroppervlak (bvo) voor de school.

Een sportvoorziening valt voor dit project buiten de scope, omdat de nieuwbouw gerealiseerd wordt op een locatie met sportfaciliteiten.

De nieuwbouw dient minimaal een bijna energieneutraal gebouw (BENG) te zijn conform het geldende Bouwbesluit. De ambitie is de realisatie van een energieneutraal gebouw (ENG).

Voor de technische uitgangspunten wordt verwezen naar het Technisch Programma van Eisen met referentie 1724701-0036.

1.2. Doel

Het doel van voorliggend Programma van Eisen (PvE) is het in kaart brengen van de eisen en wensen van Maris Waldeck & Waldorf ten aanzien van de huisvesting. Er is een vertaling gemaakt van de onderwijs- en huisvestingsvisie naar PvE zodat het toekomstige gebouw het onderwijs optimaal ondersteunt.

Het doel van het PvE is driedelig:

- Het is een middel om de eisen en wensen van de opdrachtgever en gebruikers vast te leggen.
- Het dient als leidraad voor de ontwerpende partijen en als toetsingsmiddel voor de beoordeling van de output van de ontwerpende partijen.
- Het dient als uitgangspunt voor het bepalen van de investeringskosten en hiermee als toetsingsmiddel van de financiële haalbaarheid.

Voorliggend PvE blijft een belangrijk document tot het moment van vaststelling van het Voorontwerp (VO). Vanaf dat moment is niet langer het PvE, maar het VO-fasedocument leidend. Het PvE en tussentijds ontstaan 'voortschrijdend' inzicht hebben zich dan doorontwikkeld tot een Voorontwerp. Het PvE fungeert als kompas waarmee de te selecteren architect en overige adviseurs werken om een gebouw te ontwerpen dat aansluit bij de visie, wensen en eisen van de nieuwbouw.

1.3. Aanpak

Het stappenplan (processchema) voor de totstandkoming van het PvE is visueel weergegeven in de afbeelding hiernaast.

Dit PvE is 'bottom-up' vervaardigd, waarbij een brede vertegenwoordiging vanuit het onderwijs en de clusters betrokken zijn. Deze vormt samen de werkgroep. Het proces is gestart met een integrale kick-offbijeenkomst, waarbij alle medewerkers van Maris Waldeck en Maris Waldorf waren uitgenodigd.

In de eerste werksessie is met de werkgroep, op basis van de onderwijsvisie, gezocht naar de wijze waarop samenwerking plaats kan vinden en wat de hoofdoordeeling van het gebouw dient te zijn. De activiteiten, ruimtelijke relaties en ruimtelijke behoeften op gebouwniveau zijn gedefinieerd.

Om inspiratie op te doen voor het vervolg van het traject, heeft HEVO op 21 april 2023 een excursie georganiseerd naar drie nieuwbouw vmbo-scholen. Tijdens die excursie zijn Melanchthon Berkroden, het Beroepscollege Leystede én het Groene Hart Leerpark door de werkgroep bezocht.

Tijdens de tweede werksessie zijn de ruimtelijke relaties nader gedefinieerd en is er een vlekkenplan opgesteld per cluster, welke als basis gold voor het totale vlekkenplan van het nieuwe Maris College Waldeck / Waldorf. Deze vlekkenplannen zijn verder in detail besproken gedurende een themadag.

In de derde en tevens laatste werksessie zijn de geüpdatete vlekkenplannen vastgelegd, waarna de terreinaspecten zijn besproken.

Alle input is door HEVO vertaald in dit ruimtelijk en functioneel PvE. Hierin zijn de wensen voor de nieuwbouw ten aanzien van ruimten en functionaliteit zo concreet en eenduidig mogelijk geformuleerd.

1.4. Leeswijzer

Het PvE is een vertaling van de onderwijs- en huisvestingsvisie naar ruimtelijke en functionele eisen. **Hoofdstuk 2** start dan ook met een samenvatting van de onderwijs- en huisvestingsvisie, alsmede het onderwijsaanbod van het Maris College Waldeck / Waldorf.

Hoofdstuk 3 schetst de huidige situatie van de locatie voor de nieuwbouw en de ruimtelijke kaders ervan. Ook wordt er ingegaan op het bestemmingsplan.

In **hoofdstuk 4** wordt er ingegaan op de werksessies die met de werkgroep zijn gehouden, teneinde uitgangspunten voor de huisvesting vast te stellen. Hier wordt aandacht besteed aan de sfeer, de beleving en de uitstraling van de toekomstige huisvesting die voortkomen uit de onderwijsvisie en de werksessies.

In **hoofdstuk 5** wordt de hoofdordering van de huisvesting toegelicht. Dit is een schematische weergave van de wijze waarop de toekomstige huisvesting wordt georganiseerd. Hieruit blijken onder andere de belangrijke relaties en de in de huisvesting te onderscheiden clusters. Dit is een visuele manier om de uitgangspunten over te brengen.

De hoofdopzet van de huisvesting wordt in **hoofdstuk 6** uitgewerkt in omschrijvingen van het ruimtelijk en functioneel programma. Ook specifieke randvoorwaarden en uitgangspunten voor de verschillende ruimten en het gebouw zijn in dit hoofdstuk omschreven.

Hoofdstuk 7 gaat verder in op het ruimteprogramma. Dit is een optelsom van de onderwijsruimten, stafruimten en algemene ruimten.

Hoofdstuk 8 gaat concreter in op de eisen die aan de buitenruimte en het terrein worden gesteld om een toekomstgerichte en flexibele nieuwe leeromgeving te kunnen creëren.

Tot slot gaat **hoofdstuk 9** in op de overige gebruikseisen van het gebouw.

2. Het Maris College: Waldeck & Waldorf

Maris College Waldeck / Waldorf is de jongste locatie van het Maris College. Deze locatie is een van de zes locaties die het Maris College rijk is. Maris College Waldeck / Waldorf biedt onderwijs op de niveaus van basisberoepsgerichte leerweg tot en met kaderberoepsgerichte leerweg, zonder en met leerwegondersteuning (lwoo). Voor iedere leerling met lwoo of een zorgbehoefte wordt een handelingsplan opgesteld door de Coördinator Passend Onderwijs (CPO).

Maris College Waldeck / Waldorf is verdeeld over twee gebouwen: klassen 1 en 2 (onderbouw) zijn gesitueerd aan de Toscaninistraat en klassen 3 en 4 (bovenbouw) aan het Cantateplein. Gemiddeld gezien bestaat elk leerjaar uit vier klassen, met een klasgrootte van maximaal 20 leerlingen.

In de eerste en tweede klas worden er, naast basis/kader, klassen geformeerd met een kader/gemengd/theoretisch niveau (KGT) waarbij, bij een gefundeerd advies voor een theoretische leerweg, een drempelloze doorstroom naar Maris Bohemen een unieke kans is. Het beroepsgerichte programma Dienstverlening & Producten (D&P) is de rode draad door de vier leerjaren. Deze brede richting sluit aan op vele mbo-opleidingen.

2.1. Identiteit en kernwaarden

Maris College Waldeck is een openbare school. Dat betekent dat iedere leerling en docent welkom is op deze school en dat er geen speciale godsdienst of levens-overtuiging wordt uitgedragen. Hierbij is het juist belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn. Het Maris College Waldeck is een school met diverse leerlingen en werkt er hard aan om iedereen zich thuis te laten voelen. Zo staat aandacht voor elkaars achtergrond en cultuur geregeld centraal en worden hier lessen in gegeven.

Het Maris College Waldeck staat voor 'samen in beweging voor kansrijk onderwijs', waarbij een pedagogisch klimaat en onderwijsprestaties altijd samengaan. Zo staat de school in zichtbare verbinding met de leerlingen, waarbij er ook rust en ruimte wordt geboden aan de lwoo-leerling. Dit alles gebeurt in een veilig en positief schoolklimaat. Leerlingen worden voorbereid op een steeds veranderende toekomst, door onder andere talenten, én worden actief betrokken in hun eigen onderwijsproces.

2.2. Visie op onderwijs

Op Maris Waldeck wordt het belangrijk gevonden dat leerlingen onderwijs volgen dat hen past, waarbij er wordt gestimuleerd om examen te doen op een zo hoog mogelijk niveau. Leerlingen die laten zien het niveau tl (mavo) aan te kunnen, kunnen aan het eind van de tweede klas doorstromen naar Maris Bohemen. Door te ondersteunen en te motiveren, begeleiden docenten ieder kind bij het ontdekken van zijn/haar eigen talent, niveau en beroepsperspectief. Dit doen ze onder meer met talentworkshops, die worden georganiseerd op iedere laatste vrijdag voor een vakantie. Leerlingen van alle leerjaren kiezen hierbij zelf welke workshops zij willen volgen.

Elke leerling heeft op zijn of haar eigen niveau verdieping en verbreding nodig, om talenten te ontplooiën, het wereldbeeld te vergroten en voldoende bagage voor vervolgonderwijs op te doen. Het curriculum is het fundament waaruit Maris College Waldeck werkt aan een uitdagend relevant aanbod voor leerlingen. Verdieping houdt in dat een leerling dieper ingaat op een of meer onderwerpen uit het curriculum. Verbreding houdt in dat een leerling kennis en vaardigheden krijgt aangeboden die het onderwijsprogramma aanvullen en ondersteunen. Er wordt rekening gehouden met verschillende onderwijsbehoeften en leerstijlen van leerlingen, door middel van didactische variatie, verlengde instructie en extra oefenstof, waarbij diverse leerstrategieën worden aangeboden.

Door het herkennen en erkennen van talenten binnen en buiten het curriculum, wordt de schoolloopbaan van de leerlingen ondersteund en versterkt. Docenten hebben tijdens de les oog voor de onderwijsbehoefte van de leerling en zijn organisatorisch competent om binnen de les in te spelen op deze verschillende behoeften.

Aanvullend aan het Maris Waldeck is er Maris Waldorf, met haar eigen onderwijsconcept: vrijeschoolonderwijs.

2.3. Visie Waldorf

Naast de reguliere klassen die Maris College Waldeck rijk is, is er Maris Waldorf. Op het Maris Waldorf wordt er, in samenwerking met de Vrije School Den Haag, vrijeschoolonderwijs aangeboden voor leerlingen met de adviezen vmbo-basis en vmbo-kader.

Onderwijs volgens het vrijeschoolmodel kent twee belangrijke pedagogische en didactische principes: **kunstzinnige vorming** en **periodeonderwijs**. Periodeonderwijs wordt vanaf de eerste tot de laatste klas gegeven en houdt in dat leerlingen gedurende een periode van drie weken elke dag twee lessen werken aan hetzelfde vak (bijvoorbeeld Nederlands, wiskunde, biologie en geschiedenis). Door deze intensieve periode groeit de verbinding van iedere leerling met het vak.

Vanuit Waldorf ligt de focus op de verdere ontwikkeling van het hart: gevoelens ontdekken, jezelf ontdekken, samen werken, moraliteit ontwikkelen en je plek innemen met wakkerheid voor het geheel. Dit met als doel dat leerlingen zich evenwichtig en harmonisch durven, kunnen en willen ontwikkelen tot heelheid. Onder heelheid wordt verstaan: wakker zijn voor jezelf, de ander en de wereld.

Vanaf de eerste tot de laatste klas krijgen leerlingen op de Vrije School periodeonderwijs. In wisselwerking met de leerlingen ontwikkelt de leerkracht de periode, die wordt verwerkt in periodeschriften. Uitgangspunt tijdens periode-onderwijs is dus niet een methode, maar de interactie met de docent, wiens rol verschuift van expert naar adviseur naar begeleider. Vanuit het gedachtengoed van het vrijeschoolconcept wordt waarde gehecht aan onderwijs dat leerlingen prikkelt in hun creativiteit. Daarom is er veel aandacht voor kunstzinnige vakken als schilderen, handenarbeid, handwerken, muziek en toneel.

2.4. Profiel Dienstverlening en Producten (D&P)

Op het Maris College Waldeck / Waldorf wordt het profiel Dienstverlening & Producten (D&P) aangeboden. Dit profiel is een breed vmbo-programma, waarin de oriëntatie op uiteenlopende arbeidsgebieden met geïntegreerde loopbaanbegeleiding centraal staat. Het kenmerkt zich door de sector-overstijgende toepasbaarheid, wat aansluit bij de brede oriëntatie die geboden wordt aan leerlingen.

De arbeidsgebieden vormen contexten voor ervaringen. Leerlingen krijgen zicht op hun talenten, persoonlijke ontwikkeling en mogelijke verschuivingen, aanpassingen en vernieuwingen in keuzes die gemaakt kunnen worden in hun loopbaan. Leerlingen maken kennis met het inzetten van diensten en met de toepassing van nieuwe technologieën, waardoor zij vaardigheden aanleren die zij nodig hebben voor hun toekomst.

3. Locatie

Dit hoofdstuk schetst de huidige situatie van de locatie voor de nieuwbouw en de ruimtelijke kaders ervan.

3.1. Terrein

De aangewezen locatie voor de nieuwbouw is het schoolterrein aan Albardastraat 25 in Den Haag. Momenteel is hier Hofstad Mavo Havo gevestigd, die op korte termijn zal verhuizen naar haar nieuwbouw. De Albardastraat is een doorgaande weg, met aan weerszijden parkeerplaatsen. Vlak voor de kavel bevindt zich een bushalte. Aan de achterzijde van de kavel bevinden zich verschillende sportvelden van Sporthal Loosduinen.

De kavel is, na de sloopwerkzaamheden van het bestaande gebouw, vrij in te richten. De architect dient een visie te ontwikkelen op de inrichting van het terrein. De samenhang tussen gebouw, pleinen (pauzeplein en entreeplein) en omgeving is een belangrijk element.

Locatie nieuwbouw

3.2. Bestemmingsplan

De bestemming van de locatie is 'maatschappelijk'. Het maximale bebouwingspercentage van het terrein bedraagt 45%, waarbij de maximale bouwhoogte 18 meter is.

Bestemmingsplankaart

	Enkelbestemming
	Maatschappelijk
	Bouwvlak
	Maatvoering
	- maximum bebouwingspercentage terrein: 45% - maximum bouwhoogte: 18 m

4. Uitgangspunten voor de huisvesting

Voor de nieuwbouw staan de onderwijsvisie en de kernwaarden van de school centraal. Het nieuwe gebouw dient volledig aan te sluiten op het onderwijsconcept van de school, nu en in de toekomst. Om dit te waarborgen is het gebouw aanpasbaar en zijn gebouwdelen en ruimten multifunctioneel. Alle vierkante meters worden efficiënt en effectief ingezet om het onderwijs zo goed mogelijk te faciliteren. Er zijn geen loze ruimten. Het gebouw biedt de mogelijkheid voor leerlingen om op hun eigen manier en niveau te leren.

4.1. Bepaling uitgangspunten huisvesting

Door middel van een aantal werksessies (workshops) is er veel informatie opgehaald om te komen tot uitgangspunten voor de huisvesting en om een vertaling van de onderwijsvisie naar de huisvesting te maken.

Tijdens deze sessies is er gekeken naar onder andere:

- De do's en don'ts vanuit de huidige huisvesting én referentieprojecten.
- Do's en don'ts op basis van referentiebeelden.
- De werkvormen die worden toegepast voor het geven van onderwijs.
- De verschillende activiteiten die bij het geven van onderwijs behoren.
- Hoe verschillende clusters schematisch vorm konden krijgen, kijkend naar de wensen vanuit het onderwijs.

De uitwerking van de hierboven genoemde elementen is te vinden in bijlage 1. De onderwerpen die betrekking hebben op de huisvesting zijn in dit hoofdstuk samengevat.

4.2. Do's en don'ts huidige huisvesting én referentieprojecten

De output met betrekking tot de do's en don'ts is vertaald in wordclouds. Zie de afbeeldingen hiernaast.

Verbeelding: wordcloud do's

Verbeelding: wordcloud don'ts

4.3. Resultaten werksessies vertaald naar uitgangspunten voor huisvesting

Uit de input vanuit de werksessies kunnen uitgangspunten gedestilleerd worden voor de huisvesting. Deze zijn hieronder opgenomen:

Gebruiker

- Er dient een gevoel van veiligheid gecreëerd te worden voor zowel leerlingen als het personeel.
- Het maximaal benutten van de talenten van het personeel en de leerlingen wordt gefaciliteerd.
- Er is een heldere structuur voor leerlingen.
- Docenten kennen de leerlingen.

Terrein

- Er wordt voorzien in zitplekken, bij voorkeur ook overdekte zitplekken.
- Het pauzeplein is afgebakend i.v.m. de veiligheid.
- Er is groen aanwezig op het terrein.
- Het plein activeert leerlingen om te bewegen.

Gebouw

- Het gebouw biedt ruimte voor flexibiliteit.
- Het gebouw biedt voldoende bergruimte.
- De centrale aula is het hart van het gebouw.
- Het gebouw geeft een gevoel van rust, zowel in het interieur als het exterieur.
- Het gebouw is licht, zowel door kleurgebruik als door daadwerkelijke lichtinval.
- Het gebouw is overzichtelijk en voelt huiselijk aan.
- Er wordt ruimte geboden waar leerlingen zich kunnen terugtrekken.
- De aula is multifunctioneel te gebruiken, bijvoorbeeld bij optredens en ouderavonden.
- Er is toezicht op de entree vanuit verschillende hoeken, zodat goed zichtbaar is wie er allemaal het gebouw binnenkomen.
- Het is een overzichtelijk gebouw met een overzichtelijke ordening.

4.4. Sfeer en beleving

Een gebouw roept altijd een bepaalde sfeer en beleving op bij mensen. Net zoals een website en open dagen, kan het gebouw uitdragen wat deze school uniek maakt. In deze paragraaf wordt de gewenste uitstraling voor zowel het interieur als het exterieur aangegeven met referentiebeelden. Hiertoe heeft de werkgroep afbeeldingen geselecteerd uit een beeldenbank, die passen bij de gewenste uitstraling en beleving. De uitkomst hiervan is te zien in onderstaande afbeeldingen. Deze worden als bijlagen in pdf-formaat aan dit document toegevoegd. Zie hiervoor **bijlage 2**.

Uitkomst werksessie beeldenbank

4.5. Leerlingenprognose en -verdeling

De toekomstige school wordt gerealiseerd voor 320 leerlingen. In onderstaande tabel is de toekomstige verdeling in klassen en leerjaren opgenomen.

Toekomstige opbouw 320 leerlingen

Leerjaar	Aantal klassen	Leerlingen per klas	Totaal
Leerjaar 1	3	20	60
Leerjaar 1 Waldorf	1	20	20
Leerjaar 2	3	20	60
Leerjaar 2 Waldorf	1	20	20
Leerjaar 3	3	20	60
Leerjaar 3 Waldorf	1	20	20
Leerjaar 4	3	20	60
Leerjaar 4 Waldorf	1	20	20
Totaal	16		320

4.6. Lessentabel en vertaling naar ruimten

Op basis van het aantal leerlingen, klassen en lessentabel is een vertaling gemaakt naar het minimaal aantal benodigde plekken of ruimten waar een docent les kan geven aan een klas of groep. Deze vertaling is opgenomen in **bijlage 3**.

4.7. Normatieve ruimtebehoefte

Uitgaande van in totaal 320 leerlingen, wordt de normatieve ruimtebehoefte vastgesteld op afgerond 2.661 m² bvo. Zie ook onderstaande tabel.

Onderwijssoort	ruimtetype	aantal ll	aantal m2 bvo per ll	aantal m2 bvo vaste voet	totaal aantal m2 bvo
Onderbouw (leerjaar 1 en 2)	algemeen	80	6,18		494,40
Onderbouw LWO (leerjaar 1 en 2)	algemeen	80	7,91		632,80
Bovenbouw D&P	algemeen	80	7,81	196,00	624,80
Bovenbouw D&P LWO	algemeen	80	8,91		712,80
Vaste voet nevenvestiging zonder spreidingsnoodzaak				0,00	
Totaal aantal m2 onderwijs		320			2.660,80

4.8. Activiteiten en werkvormen

Het nieuwe Maris College Waldeck / Waldorf moet een plek worden voor meer dan alleen onderwijs. Leerlingen en docenten zullen hier verschillende activiteiten kunnen ontplooiën. Er wordt zowel frontaal als in groepjes en individueel instructie gegeven. Hiernaast worden verschillende activiteiten gedaan, te denken aan:

Begrijpen	Tentoonstellen	Muziek maken
Ontdekken	Schrijven	Proefjes doen
Delen	Typen	Zelfstandig werken
Acteren	Eten en drinken	Groepswork
Brainstormen	Kletsen	Concentreren
Docent raadplegen	Samenwerken	Practicum geven
Nabespreken	Presenteren	Praktijk
Organiseren	Samenvatten	Tekenen
Tot rust komen	Koken	Vragen stellen
Terugtrekken	Serveren	Inspiratie opdoen

5. Hoofdropzet onderwijs en huisvesting

Dit hoofdstuk omschrijft de hoofdropzet van het onderwijs van het Maris College Waldeck / Waldorf, zoals vastgesteld met de werkgroep in de verschillende werksessies. Deze hoofdropzet bestaat uit twee onderdelen: (1) de hoofdropzet van het onderwijs, waarbij gekeken is naar welke clusters/functies er kunnen worden onderscheiden in het onderwijs en (2) hoe deze clusters/functies ingevuld dienen te worden middels vlekkenplannen. De vlekkenplannen zijn in een groter formaat te vinden in **bijlage 4**.

5.1. Hoofdropzet onderwijs

Met betrekking tot de hoofdropzet is ervoor gekozen om het onderwijs te ordenen op basis van een scheiding tussen theorie en praktijk. Dit houdt het volgende in:

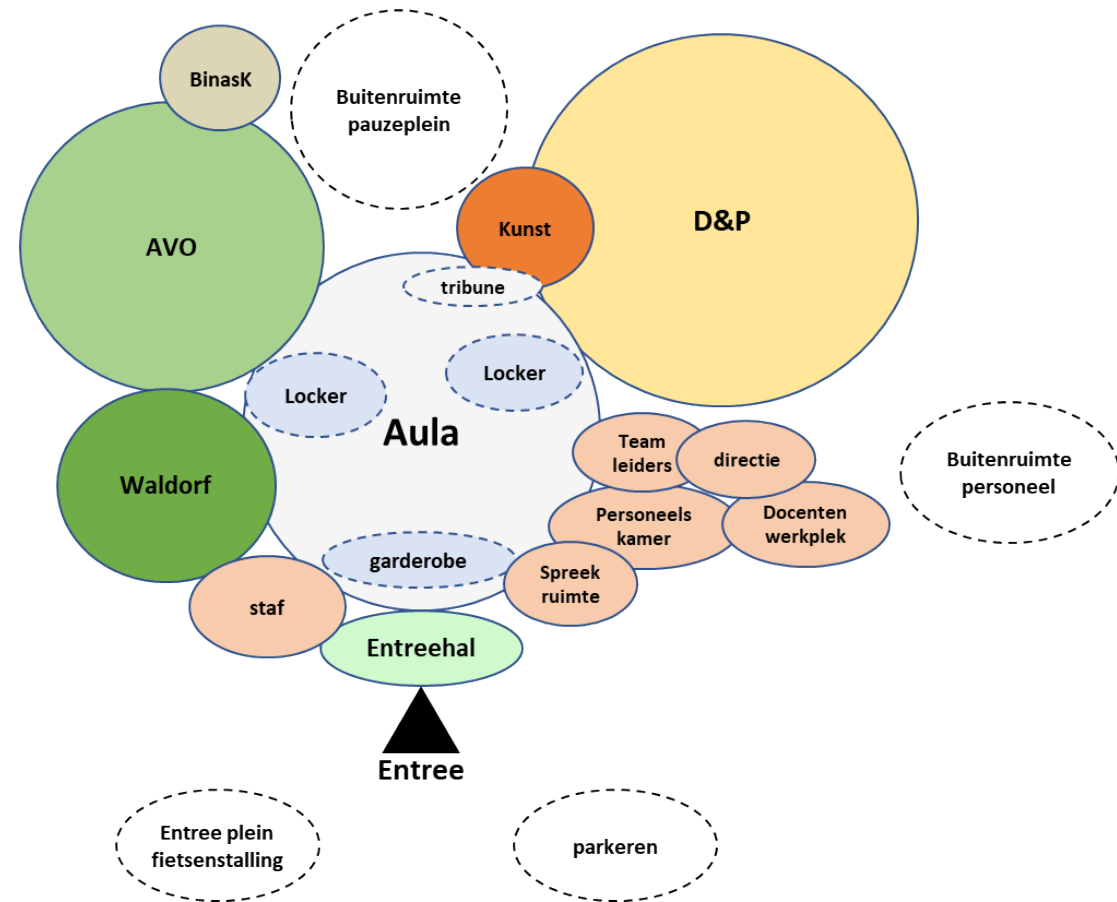
- Alle theorieluimten liggen nabij elkaar.
- Praktijkruimten zijn niet direct naast theorieluimten gesitueerd, zo wordt overlast voorkomen.
- Er is één hoofdentree.
- Er is één gemeenschappelijke aula.
- Alle kluisjes van de leerlingen bevinden zich in de aula.
- Er is geen splitsing tussen onderbouw en bovenbouw.

De hoofdropzet van het onderwijs kan hiermee schematisch worden weergegeven zoals hiernaast is afgebeeld.

Binnen deze hoofdropzet worden verschillende clusters gedefinieerd, te weten:

- Cluster AVO (algemeen voortgezet onderwijs; theorievakken).
- Cluster Waldorf.
- Cluster Kunst.
- Cluster Binask (biologie, natuurkunde, scheikunde).
- Cluster D&P (praktijkvakken).

In de navolgende paragrafen worden de principes van de huisvestingsvisie uitgewerkt in een huisvestingsconcept met bijbehorende relatieschema's/vlekkenplannen. Hierbij worden de relaties tussen ruimten op gebouwniveau beschreven, evenals de relaties tussen ruimten binnen de clusters.

Hoofdropzet onderwijs

5.2. Globale ordening

Het nieuwe gebouw van het Maris College Waldeck / Waldorf is geordend in verschillende delen: een deel waar leerlingen theoretische lessen volgen en een deel waar praktijkonderwijs wordt gegeven. Centraal gelegen zijn de aula en de entree, waar alle leerlingen gebruik van maken. Daaromheen liggen de overige ruimten van de verschillende clusters. Hierbij zijn clusters een concentratie van vakken die in verband met de specifiek benodigde onderwijsruimten samengevoegd worden.

De afbeelding onderaan deze pagina geeft een doorsnede van de globale ordening weer.

Gezamenlijk deel

- Er is één centrale gezamenlijke entree, waar alle leerlingen, personeel en bezoekers naar binnen komen.
- De entreehal wordt gecombineerd met de aula.
- De aula/kantine heeft een directe relatie met de entree en het pauzeplein.
- Vanuit verschillende delen in de school is er zicht op de aula en de entree.
- De aula heeft een directe relatie met het klaslokaal muziek, dat valt onder het cluster Kunst. Dit in verband met het exposeren van leerlingenwerk en het gebruiken van dit lokaal als coulisse tijdens optredens in de aula.
- De aula heeft een directe relatie met de keuken (catering).
- Er is een logische routing vanuit de aula naar de verschillende clusters.
- De stafruimten liggen in de buurt van de entree.
- De kluisjes bevinden zich in de aula, maar op ten minste twee verschillende plekken zodat er geen opstoppen ontstaan.

Cluster AVO

Het cluster AVO omvat lokalen voor theoretisch onderwijs, die geen relatie hebben met het cluster D&P, daar waar een scheiding gewenst is tussen theorie- en praktijklessen. Er is een directe relatie met het cluster Waldorf; twee lokalen in dat cluster zijn aangemerkt voor gezamenlijk gebruik door Waldorf en Waldeck.

Cluster Waldorf

Zoals omschreven bij het cluster AVO, heeft AVO een directie relatie met Waldorf. Het cluster Waldorf heeft een directe relatie met het cluster Kunst, omdat de leerlingen van Waldorf actief gebruik zullen maken van deze ruimten.

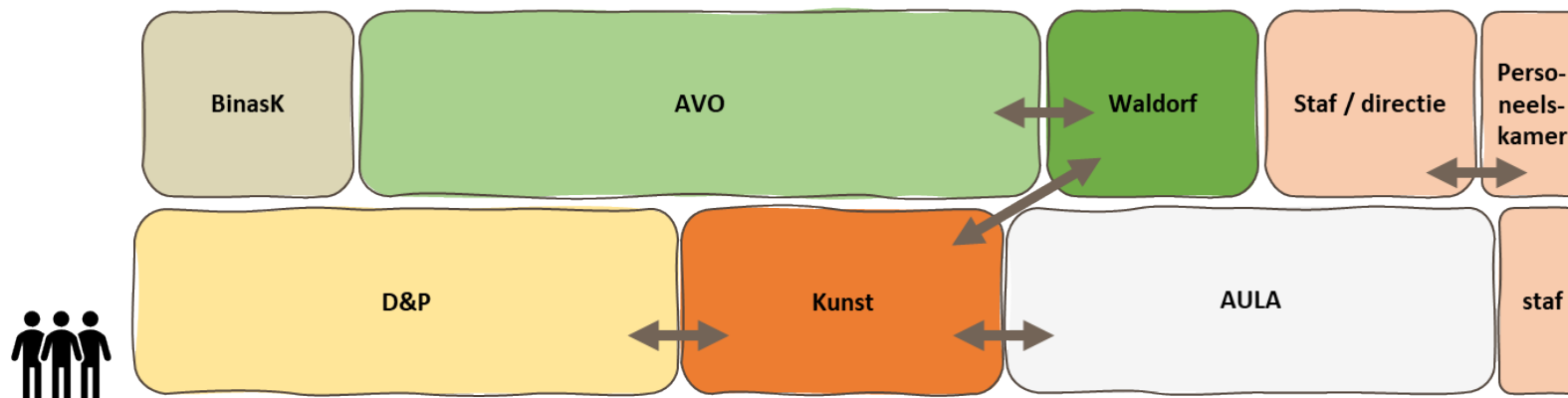
Cluster Binask

Het cluster Binask is gescheiden van het cluster D&P, daar waar een scheiding gewenst is tussen theorie- en praktijklessen. Het cluster Binask heeft geen directe relatie met overige clusters, maar is gelegen nabij het cluster AVO.

Cluster Kunst

Het cluster Kunst heeft een directe relatie met het cluster D&P, zodat er uitgeweken kan worden naar een van de kunstlokalen voor het geven van instructies ten behoeve van praktijklessen.

Zoals omschreven bij het gezamenlijk deel, heeft het cluster Kunst (klaslokaal muziek) een directe relatie met de aula voor optredens en het exposeren van werk. Daarnaast heeft het cluster Kunst een directe relatie met Waldorf. Zie ook zoals omschreven bij het cluster Waldorf.

Cluster D&P (praktijk)

- De relaties zijn omschreven bij de voorgaande clusters.
- Er is een directe relatie met buiten ten behoeve van het onderhouden van een moestuin en de buitenruimte voor het smeden.

Directie en personeel

- De staf ruimten (zorg, administratie, conciërge) liggen nabij de entree.
- Er is een directe relatie tussen de docentenwerkplekken en de personeelskamer.
- De kantoren teamleiders zijn in de nabijheid van elkaar gepositioneerd.

De genoemde clusters worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

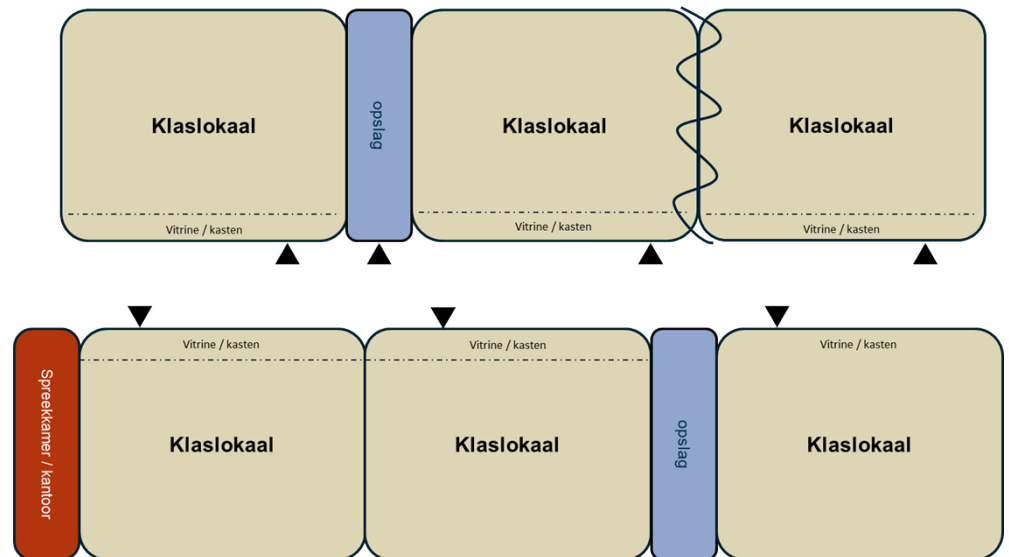

5.3. Cluster AVO

Het cluster AVO voorziet in zes generieke theorielokalen, waarvan er twee te koppelen zijn middels een flexibele wand zodat er één groot lokaal gecreëerd kan worden. Ook is het wenselijk dat deze lokalen de mogelijkheid bieden om spullen/werken op te hangen of te etaleren. In de vlekkenplannen is dit weergegeven met 'vitrine/kasten'. Verder omvat dit cluster twee bergingen ten behoeve van leermiddelen en een spreekkamer.

Binnen dit cluster is het van belang dat leerlingen vanuit het ene lokaal zo min mogelijk in andere lokalen kunnen kijken, zodat ze niet worden afgeleid of er naar elkaar wordt gezwaaaid. Verder is het gewenst dat één van de zes theorielokalen ook kan worden gebruikt als computerlokaal. Zoals eerder omschreven heeft het cluster AVO een directe relatie met het cluster Waldorf.

In de ontwerpfase kan het cluster samen met de architect nader uitgewerkt worden in relatie tot de wensen voor het cluster en het budget.

Hoofdopzet cluster AVO

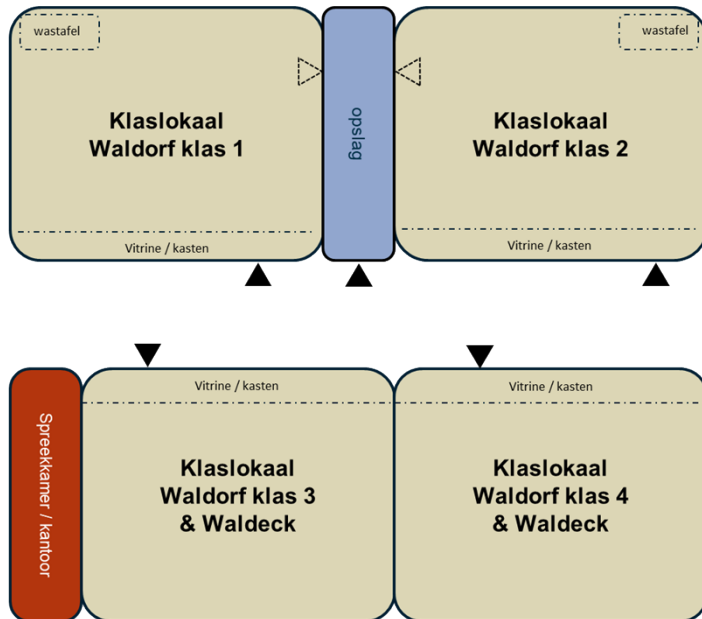
5.4. Cluster Waldorf

Dit cluster voorziet in vier lokalen. Hiervan worden twee lokalen aangeduid als Waldorf-lokalen, die ook expliciet door Waldorf gebruikt worden. Tussen deze lokalen bevindt zich een opslagruimte voor Waldorf, die vanuit beide lokalen én de gang toegankelijk is.

Naast de twee Waldorf-lokalen zijn er ook twee generieke theorielokalen waar zowel Waldorf als Waldeck gebruik van maken. Ondanks dat deze lokalen voor gezamenlijk gebruik zijn, dient dit gehele cluster een Waldorf-uitstraling te krijgen.

Naast de lokalen heeft dit cluster ook in een spreekkamer.

In de ontwerpfase kan het cluster samen met de architect nader uitgewerkt worden in relatie tot de wensen voor het cluster en het budget.

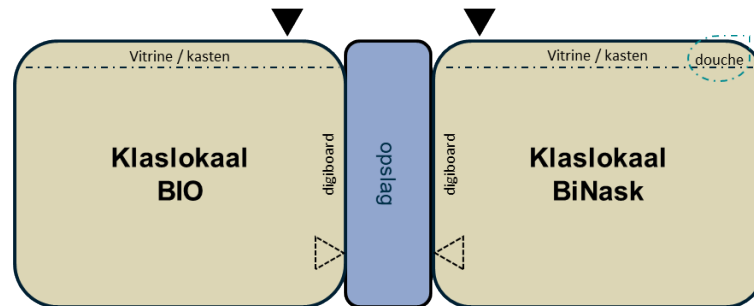
Hoofdpzset cluster Waldorf

5.5. Cluster Binask

Onder het cluster Binask vallen twee lokalen: één klaslokaal waar theorielessen worden gegeven ten behoeve van het vak biologie en één klaslokaal voor zowel theoretische als practicumlessen voor biologie, natuurkunde en scheikunde. Tussen deze lokalen bevindt zich een berging, die vanuit beide lokalen toegankelijk is.

Voor het klaslokaal Binask is het wenselijk dat er voldoende vrije ruimte is rondom de werktafels, zodat leerlingen zich goed kunnen bewegen bij het uitvoeren van proeven.

In de ontwerpfase kan het cluster samen met de architect nader uitgewerkt worden in relatie tot de wensen voor het cluster en het budget.

Hoofdpzset cluster Binask

5.6. Cluster Kunst

Het cluster Kunst voorziet in een lokaal voor beeldende vorming en een lokaal voor muziek en tekenen. Beide lokalen hebben een eigen berging, die vanuit het eigen lokaal toegankelijk is. Aanvullend heeft het lokaal voor beeldende vorming toegang tot een extra berging ten behoeve van het drogen van werkstukken en een oven. Aan het lokaal voor muziek zijn twee kleine studio's gekoppeld, die enkel toegankelijk zijn vanuit dat lokaal.

Zoals eerder omschreven heeft dit cluster een directe relatie met de clusters D&P en Waldorf en met de aula. Het is wenselijk dat er vanuit het lokaal voor muziek een doorgang is naar het podium in de aula.

In de ontwerpfase kan het cluster samen met de architect nader uitgewerkt worden in relatie tot de wensen voor het cluster en het budget.

5.7. Cluster D&P

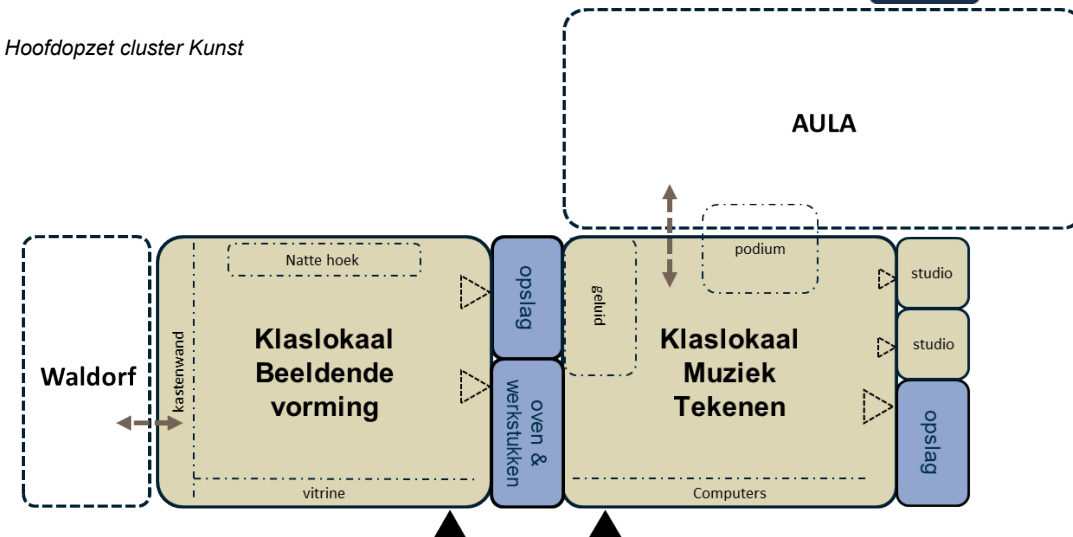
Het cluster D&P omvat de ruimten voor praktijkonderwijs. Zo is er een kleinkeuken-lokaal dat 10 keukenblokken bevat waar leerlingen in tweetallen kunnen werken. Naast dit lokaal bevindt zich een café-/theorieruimte die wordt gebruikt voor het geven van instructies, alsmede voor het oefenen van het uitserveren van bestellingen door leerlingen. Ook de berging/linnenruimte bevindt zich naast het kleinkeuken-lokaal.

Verder is er een lokaal voor techniek & ambachten en een lokaal voor multimedia en keuzevakken. Tussen deze lokalen bevinden zich de bergingen voor deze vakken. Deze zijn enkel vanuit de lokalen toegankelijk.

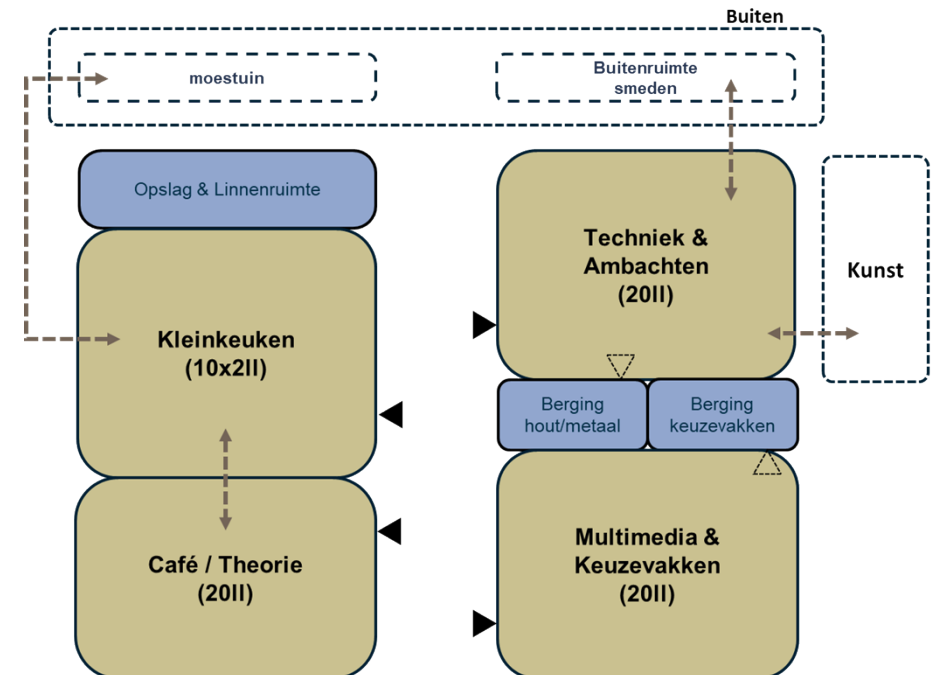
Zoals eerder omschreven heeft dit cluster een directe relatie met het cluster Kunst en met de buitenruimte voor het smeden. Het is gewenst dat de buitenruimte toegankelijk is vanuit het kleinkeuken-lokaal t.b.v. het houden van een moestuin. Ook is het gewenst dat de buitenruimte voor smeden (onder een afdak) toegankelijk is vanuit het lokaal techniek & ambachten.

In de ontwerpfase kan het cluster samen met de architect nader uitgewerkt worden in relatie tot de wensen voor het cluster en het budget.

Hoofdpopzet cluster Kunst

Hoofdpopzet cluster D&P

6. Ruimteprogramma

Het ruimteprogramma is de optelsom van onderwijsruimten, stafruimten en algemene ruimten. Dit hoofdstuk vertaalt de hoofdpzet van de huisvesting naar een ruimtestaat. De grootte van ruimten en het aantal ruimten worden bepaald. De hierin opgenomen ruimten komen overeen met de ruimten zoals opgenomen in de ruimterelatieschema's én zoals omschreven in het volgende hoofdstuk.

6.1. Algemeen

Het vloeroppervlak van een gebouw kan op verschillende manieren worden weergegeven, bijvoorbeeld brutovloeroppervlak (m^2 bvo), nettovloeroppervlak, nuttig vloeroppervlak en functioneel nuttig vloeroppervlak (m^2 fno). De standaardisering voor oppervlaktemeting is vastgelegd in de NEN 2580.

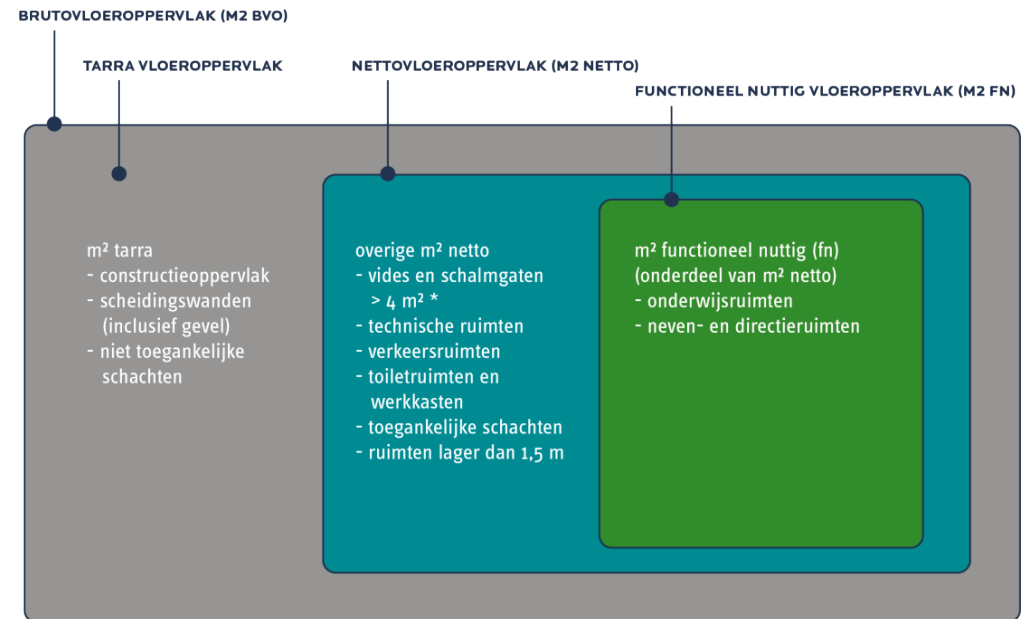
Hiernaast is een schematisch overzicht van de onderverdeling van het brutovloeroppervlak opgenomen.

Het brutovloeroppervlak (bvo) is de totale vloeroppervlakte van het gebouw gemeten op vloerniveau langs de buitenomtrek van opgaande scheidingsconstructie, dus de buitenzijde van het gebouw inclusief buitenwanden, constructies en installaties, maar exclusief vides (groter dan $4 m^2$). Met de term functioneel nuttig vloeroppervlak (m^2 fno) doelt men op de voor uitoefening van het onderwijs relevante ruimten: de onderwijs-, neven- en directieruimten.

De volgende ruimten worden niet tot het functioneel nuttig vloeroppervlak gerekend, dit zijn dus ook geen nevenruimten. Deze ruimten vormen het verschil tussen het nettovloeroppervlak en het functioneel nuttig vloeroppervlak:

- Vides en schalmgaten.
- Technische ruimten.
- Verkeersruimten (gangen, trappen, liften etc.).
- Toiletgroepen en werkkasten.
- Schachten.

RUIMTEVERDELING CONFORM NEN2580

* vides $> 4 m^2$ tellen überhaupt niet mee voor welk vloeroppervlak dan ook

6.2. Bepaling en soort onderwijsruimten

Uitgangspunt voor het bepalen van het Programma van Ruimten is het onderwijs-concept van het Maris College Waldeck / Waldorf, de ordeningsprincipes en het daarvan afgeleide vlekkenplan. Het benodigd aantal onderwijsruimten voor het vmbo is bepaald aan de hand van het toekomstige lesrooster voor 320 leerlingen, verdeeld over 16 klassen.

In **bijlage 5** is de berekening opgenomen van het aantal benodigde onderwijsruimten op basis van het toekomstige lesrooster. Daarbij is uitgegaan van de volgende bezettingsgraad van de ruimten:

- 30 uur/week voor theorielokalen (80% van 37 uur).
- 30 uur/week voor Binask (80% van 37 uur).
- 30 uur/week voor D&P (80% van 37 uur).

- 30 uur/week voor Kunst (80% van 37 uur).

Vervolgens is aan de hand van deze uitgangspunten een voorstel gemaakt voor de indeling van de clusters en een optimalisatie in ruimten.

Dit geldt overigens niet voor de verdeling van deze m²'s over de verschillende ruimten van het ruimteprogramma. De school is volledig vrij in het verdelen van de aangegeven m²'s, zodat het ruimteprogramma past bij de huisvestingsvisie en het vlekkenplan van de school.

6.3. Bezetting aantal werkplekken

Flexplekken

In het ruimteprogramma is steeds het aantal werkplekken voor leerlingen vermeld. Voor de docenten is er in het ruimteprogramma (gemiddeld) per drie fte's één flexwerkplek opgenomen. Gezien de prognose bij 320 leerlingen met 19 fte's onderwijzend personeel, is er minimaal ruimte gereserveerd voor 33 docenten(flex)werkplekken en werkplekken in de (vak)lokalen. De flexwerkplekken zijn gegroepeerd in diverse gezamenlijke werkruimten verdeeld over de clusters.

Vaste werkplekken

Een deel van de werkplekken betreft functiegebonden vaste werkplekken, zoals de kantoren van de administratie, receptie en directie. Ook binnen deze functies is het mogelijk dat enkele vaste werkplekken door meerdere personeelsleden gebruikt worden.

6.4. Ruimteprogramma Maris College Waldeck / Waldorf

Voor het volledige ruimteprogramma wordt verwezen naar **bijlage 5**. Daarin worden alle benodigde ruimten per cluster benoemd, waarbij wordt omschreven voor hoeveel personen de ruimte bedoeld is én hoe groot de ruimte dient te zijn.

7. Ruimtelijk en functioneel programma

De vertaling van de in **hoofdstuk 5** beschreven hoofdpopzet en ruimterelaties wordt in dit hoofdstuk nader beschreven. Ook geeft dit hoofdstuk een nadere beschrijving van alle ruimten zoals opgenomen in het ruimteprogramma (**hoofdstuk 6**) en de specifieke eisen die aan deze ruimten worden gesteld.

7.1. Cluster AVO

Het cluster AVO omvat 6 generieke lokalen die benodigd zijn voor theoretisch onderwijs. Daarnaast behoren 2 bergingen tot dit cluster, alsmede een spreekkamer.

Theorielokaal Waldeck

Het theorielokaal is een algemene lesruimte, ingericht voor theoretisch onderwijs. De theorielokalen zullen door meerdere docenten gebruikt worden, waardoor ze flexibel ingezet kunnen worden. Aandachtspunten hierbij zijn:

- De lokalen zijn voor een groepsgrootte van 20 leerlingen.
- De lokalen zijn neutraal ingericht.
- Er is transparantie van de lokalen naar de gang (circa 30%). Bij voorkeur is de zichtlijn van zittende leerlingen geblokkeerd. Tussen twee lokalen is geen transparantie gewenst.
- De entree van het lokaal aan de zijde van het bord/scherm.
- In alle theorielokalen zijn voorzieningen gewenst voor het plaatsen van een digitaal bord met een whiteboard of een grootbeeld tv-scherm.
- Een (flexibele) docentenwerkplek (inclusief elektra) aan de zijde van het bord/scherm.
- Op de wanden van de lokalen is georganiseerde ruimte (bijvoorbeeld door prikboarden) voor het aanbrengen van posters. Deze ruimte voorkomt dat het lokaal een rommelige uitstraling krijgt. Aanvullend hebben lokalen voldoende dichte wanden voor het plaatsen van kasten (hoog/laag).

- De lichtinval ten opzichte van het bord is een aandachtspunt.
- De entree van de lokalen moet zo vormgegeven worden dat opstoppen op de gang door bij de entree wachtende leerlingen voorkomen worden.
- In alle lokalen zijn er ramen die open kunnen.
- Lokalen zijn voorzien van voldoende wandcontactdozen.
- Twee lokalen kunnen middels een flexibele wand gekoppeld worden, zodat er één groot lokaal gecreëerd kan worden. Randvoorwaarde bij deze flexibele wand is maximale geluidwering.
- Er zijn voldoende stroompunten i.v.m. het werken met devices. Deze zijn logisch verdeeld over de ruimte.
- Er is ruimte gereserveerd voor een losse kast per lokaal.

Spreekkamer algemeen

In de spreekkamer voor vier personen kunnen teamleiders en docenten gesprekken voeren met collega's, ouders en leerlingen.

Berging leermiddelen

Voor het opslaan van lesmiddelen zijn twee bergingen gewenst. Bij voorkeur langwerpige ruimten met aan de twee lange zijden ruimte voor stellingkasten.

7.2. Cluster Waldorf

Binnen dit cluster vallen de lokalen die een eigen Waldorf-identiteit dienen te krijgen.

Theorielokaal Waldorf (exclusief)

De twee Waldorf-lokalen zijn in vormgeving gelijk aan een generiek theorielokaal. Waar deze lokalen in verschillen, betreft het type onderwijs dat er plaatsvindt; vrijeschool-onderwijs. Een van de belangrijkste principes hierbij is de kunstzinnige vorming van leerlingen. Hiertoe wordt de creatieve ontwikkeling van leerlingen volop gestimuleerd.

Er worden dan ook niet enkel theoretische lessen gegeven in deze lokalen, maar leerlingen gaan ook met verschillende creatieve opdrachten aan de slag. Hierdoor is er grote behoefte aan mogelijkheden om werkstukken van leerlingen tentoon te stellen, bijvoorbeeld middels prikboarden. De Waldorf-lokalen nodigen uit tot doen: er zijn voldoende stroompunten, er is ruimte voor flexibele klassenopstellingen, er zijn haken

in het plafond voor katrollen. Ook dienen beide Waldorf-lokalen een wastafel te hebben met een koudwateraansluiting. Verder gelden dezelfde aandachtspunten als bij een generiek theorielokaal. Zie paragraaf 7.1.

Huidig Waldorf-lokaal

Wat betreft de Waldorf-sfeer: deze is warm, rustig en praktisch. Qua kleurstelling is paars/lila gewenst, waarbij natuurlijke materialen worden toegepast. Het lokaal is hufproof en goed schoon te maken.

Theorielokaal Waldorf (+ medegebruik Waldeck)

Deze lokalen zijn geschikt voor theoretische lessen en worden zowel door Waldeck als Waldorf gebruikt. Naast dat deze lokalen een Waldorf-identiteit dienen te krijgen, gelden dezelfde aandachtspunten als bij een generiek theorielokaal. Zie paragraaf 7.1.

Spreekkamer algemeen

Uitvoeren conform toelichting spreekkamer algemeen zoals omschreven in paragraaf 7.1.

Berging leermiddelen

Voor het opslaan van lesmiddelen is een berging gewenst. Bij voorkeur een langwerpige ruimte met aan de twee lange zijden ruimte voor stellingkasten. Deze ruimte is toegankelijk vanuit beide theorielokalen die exclusief voor Waldorf bestemd zijn.

7.3. Cluster Binask

Onderdeel van het cluster Binask zijn een biologielokaal voor theorieles én een binask-lokaal waar zowel theorie- als practicumlessen worden gegeven. Ook dit cluster bevat een berging.

Theorielokaal biologie

Dit lokaal is geschikt voor theoretische lessen voor het vak biologie. Hiervoor gelden dezelfde aandachtspunten als bij een generiek theorielokaal. Zie paragraaf 7.1.

Theorie-/praktijklokaal binask

Het theorie-/praktijklokaal binask is een lokaal waar zowel theoretische als practicumlessen worden gegeven voor de vakken biologie, natuurkunde en scheikunde. Dit lokaal is dan ook groter dan het theorielokaal biologie. Aandachtspunten hierbij zijn:

- Het lokaal is voor een groepsgrootte van 20 leerlingen.
- De docententafel is tevens een demonstratietafel met gas, wandcontactdozen, oogdouche, koud water en een spoelbak. In dit lokaal kunnen door de docent proeven voorgedaan worden aan de demonstratietafel. Daarnaast kunnen leerlingen voor proeven werken aan 3 losse practicumtafels. Deze zijn voorzien van elektriciteit, water en gas.
- Er dient voldoende vrije ruimte te zijn rondom de werktafels, zodat leerlingen zich er goed omheen kunnen bewegen bij demonstraties en proeven.
- Een aansluiting voor een nooddouche is in dit lokaal verplicht.
- De entree van het lokaal aan de zijde van het bord/scherm.
- In dit lokaal zijn voorzieningen gewenst voor het plaatsen van een digitaal bord met een whiteboard of een grootbeeld tv-scherm.
- De leerlingen zitten aan losse tafels, geen eilanden. Inrichting dient eenvoudig aangepast te kunnen worden.
- Er is transparantie van de lokalen naar de gang (circa 30%). Deze transparantie is op stahoogte gewenst. De entree van het lokaal aan de zijde van het bord.

- Op de wanden van de lokalen is georganiseerde ruimte (bijvoorbeeld door prikborden) voor het aanbrengen van posters. Deze ruimte voorkomt dat het lokaal een rommelige uitstraling krijgt. Aanvullend heeft dit lokaal voldoende dichte wanden voor het plaatsen van kasten (hoog/laag).
- De lichtinval ten opzichte van het bord is een aandachtspunt.
- Dit lokaal kan 100% verduisterd worden en heeft een mogelijkheid voor dimlicht.
- De entree van het lokaal moet zo vormgegeven worden dat opstoppen op de gang door bij de entree wachtende leerlingen voorkomen worden.
- In het lokaal zijn er ramen die open kunnen.

Toelichting berging

Uitvoeren conform toelichting berging leermiddelen zoals omschreven in paragraaf 7.1.

7.4. Cluster Kunst

Het cluster Kunst bestaat uit twee praktijklokalen: een lokaal voor beeldende vorming en een lokaal voor muziek/tekenen. Beide lokalen hebben een eigen berging en er is een aparte berging ten behoeve van het drogen van werkstukken en het plaatsen van een oven. Het muzieklokaal biedt tevens toegang tot 2 muziekstudio's.

Toelichting praktijklokaal beeldende vorming/tekenen

Dit lokaal dient geschikt te zijn voor lessen tekenen en handvaardigheid. Bij deze ruimte dient er rekening gehouden te worden met de lichtinval zijn; bij voorkeur noorderlicht. De ruimte kan tevens ingezet worden voor het geven van een instructie. Er gelden dezelfde eisen als voor de theorielokalen zoals omschreven bij paragraaf 7.1. Daarnaast zijn er aanvullende eisen:

- Type werktafels wordt in overleg met de school nader bepaald.
- Grote kasten voor opslag van gereedschap. Plaats voor lichtbakken, droogrekken, papierkasten.
- Een schone plek voor het werken met tablets.
- Een rek voor het opbergen van tassen.
- Een wastrog (3 kranen) met koud en warm water (en gipsvanger).
- Een docentenwerkplek met zicht op de ruimte.
- Voorzieningen voor het plaatsen van een digitaal bord.
- Een geluiddempende, stroeve en makkelijk te reinigen vloer.
- Er is een goede afzuiging.
- Ruimte voor het etaleren van werkstukken: haken om werkstukken op te hangen, systeem om tekeningen op te hangen. Het lokaal heeft een vitrine-ruimte richting gang voor het tentoonstellen van werkstukken.
- Borden om gereedschap op te hangen.

Toelichting berging werkstukken en oven

Ruimte geschikt voor de opslag van werkstukken van beeldende vorming. In deze ruimte dient ook de oven geplaatst te worden, waardoor deze goed geventileerd is. Rond de oven wordt binnen twee meter geen brandbaar materiaal opgeslagen.

Toelichting berging materialen

Ruimte geschikt voor de opslag van materialen beeldende vorming. Minimaal 2 rekken van 6 meter voor hout, stokken, klei, papier, verf, voorraad etc.

Toelichting praktijklokaal muziek/drama

Het muzieklokaal is een multifunctionele ruimte waar naast muziekonderwijs ook theorielessen gegeven worden. Een droge akoestiek is benodigd. Er is een groot wit wandoppervlak voor de projectie van een beamer, tevens kan het lokaal goed verduisterd worden. Aan het lokaal grenzen twee studio's, die vanuit het muzieklokaal toegankelijk zijn.

Toelichting berging muziek

Voor het opslaan van instrumenten is een berging gewenst. Deze grenst aan het muzieklokaal en is ook vanuit het muzieklokaal toegankelijk.

Toelichting studio

De muziekstudio's zijn kleine ruimten die bedoeld zijn om muziek in te maken. Deze zijn toegankelijk via het muzieklokaal. Er worden extra akoestische voorzieningen getroffen om geluidsoverlast te minimaliseren.

7.5. Cluster D&P

Het cluster D&P omvat de praktijkruimten. Binnen het profiel D&P leren leerlingen onder andere een gezonde maaltijd te maken, een eigen onderneming te starten, een app of game te ontwikkelen of te kappen in een haarstudio.

Toelichting D&P - multimedia & keuzevakken

Praktijklokaal waar de keuzevakken en het vak multimedia wordt gegeven. Door het brede aanbod dient deze ruimte multifunctioneel te zijn. Het lokaal biedt ruimte voor werkplekken waar individueel of gezamenlijk aan opdrachten gewerkt kan worden. Verder is er een instructieplek voor de docent met een digitaal bord en een multimediaruimte waar films of presentaties getoond kunnen worden. Belangrijke aandachtspunten bij deze ruimte zijn:

- Er is krachtstroom benodigd.
- Putjes in de vloer ten behoeve van schoonmaak.
- Aandacht voor goede afzuiging in de ruimte.
- Voldoende dichte wanden voor kasten.
- Een rek voor het opbergen van tassen.
- Voldoende aansluitingen voor het plaatsen van zwaardere computers en een 3D-printer.

Toelichting D&P - techniek en ambachten

Dit praktijklokaal is een werkplaats waar meerdere leerlingen gelijktijdig aan diverse technieken kunnen werken in de diverse hoeken. Dit geldt voor onder andere houtbewerking en metaaltechniek. Een relatie met de buitenruimte voor smeden en het aanleveren van materiaal is hierbij van belang. Het lokaal is multifunctioneel en biedt ruimte voor werkplekken waar individueel of gezamenlijk aan opdrachten gewerkt kan worden. Verder is er een instructieplek voor de docent met een digitaal bord. Belangrijke aandachtspunten bij deze ruimte zijn:

- Er is krachtstroom benodigd.
- Een rek voor het opbergen van tassen.

- Putjes in de vloer ten behoeve van schoonmaak.
- Aandacht voor goede afzuiging in de ruimte.
- Voldoende dichte wanden voor kasten.
- Voldoende aansluitingen voor het plaatsen van zwaardere computers en een 3D-printer.

Toelichting D&P - kleinkeuken-lokaal

Het praktijkdeel voor koken bestaat uit een kleinkeuken-lokaal. In dit lokaal bevinden zich 10 keukenblokken, waar leerlingen in tweetallen aan kunnen werken, met de bijbehorende specifieke inrichting voor koken, ovens en een spoelbak (afwassen). Deze ruimte dient te voldoen aan de HACCP-normen. Belangrijk voor de bouw en inrichting van dit lokaal zijn: hygiëne, routing en ergonomie. Leerlingen hebben voldoende loopruimte, omdat men omgaat met hete materialen, messen e.d. Het kleinkeuken-lokaal is voorzien van bergruimte, koelkasten en een afwasvoorziening.

Toelichting D&P - café/theorie

Het café is een simulatiewerkplek van een 'echt' café. Hier kunnen leerlingen oefenen met het uitserveren van gerechten. Tevens kan deze ruimte gebruikt worden als instructieruimte. Deze ruimte biedt dan ook de mogelijkheid tot het plaatsen van een

digitaal bord met een whiteboard of een groot tv-scherm. Deze ruimte heeft een directe connectie met het kleinkeuken-lokaal. Tussen beide ruimten zijn geen drempels.

Toelichting opslag en linnenruimte

Een washoek geschikt voor wassen en drogen (inclusief berging linnengoed). Deze ruimte moet voorzien zijn van de juiste aanvoer- en afvoerleidingen en aansluitpunten voor was- en droogmachines. De ruimte heeft een strijkhoeke die voorzien is van aansluitpunten voor strijkmachines en er is plaats voor een vouw- en strijktafel. De linnenruimte heeft een transparante wand zodat toezicht vanuit het praktijklokaal mogelijk is. De linnenkamer heeft een eigen toegang zodat anderen ook van deze ruimte gebruik kunnen maken.

Toelichting berging hout/metaal

Berging ten behoeve van het opslaan van hout en metaal. Bij voorkeur een langwerpige ruimte met aan de twee lange zijden ruimte voor stellingkasten of schappen. Deze berging dient afsluitbaar te zijn. Deze ruimte heeft een brede toegang t.b.v. opbergen van breed plaatmateriaal.

Toelichting berging keuzevakken

Berging ten behoeve van het opslaan van verschillende materialen die gebruikt worden bij de keuzevakken. Bij voorkeur een langwerpige ruimte met aan de twee lange zijden ruimte voor stellingkasten. Deze berging dient afsluitbaar te zijn.

7.6. Staf en directie

Toelichting frontoffice: conciërge/receptie

Voor ontvangst van leerlingen, personeel, bezoekers en leveranciers is een (afsluitbare) balie gewenst met zicht op de entree, de hal en de aula. De balie voorziet in twee werkplekken.

Toelichting backoffice: secretariaat

Een kantoorruimte met twee werkplekken, bestaande uit twee bureaus en kastenruimte. De ruimte heeft direct zicht op de aula/kantine.

Toelichting kantoor locatiedirecteur

Een kantoorruimte met één werkplek, bestaande uit een bureau, vergaderopstelling voor zes personen en kastenruimte.

Toelichting kantoor teamleider onderbouw

Een kantoorruimte met één werkplek, bestaande uit een bureau en kastenruimte. Centraal gelegen.

Toelichting kantoor teamleider bovenbouw

Een kantoorruimte met één werkplek, bestaande uit een bureau en kastenruimte. Centraal gelegen.

Toelichting kantoor teamleider Waldorf

Een kantoorruimte met één werkplek, bestaande uit een bureau en kastenruimte. Centraal gelegen.

Toelichting kantoor zorgmedewerkers

Een kantoorruimte met twee (flex)werkplekken, bestaande uit twee bureaus en kastenruimte.

Toelichting spreekkamer (8 personen)

Deze spreekkamer is voor algemeen gebruik en ligt in de nabijheid van het kantoor voor zorgmedewerkers. Er is een overlegplek voor 8 personen, met voldoende wandcontactdozen.

Toelichting time-outruimte

De time-outruimte is een prikkelarme ruimte geschikt om maximaal 3 leerlingen te laten kalmeren. De ruimte heeft een maximale akoestische geluidwering. De transparantie van deze ruimte is dusdanig dat er te allen tijde toezicht is vanuit de gangzone, maar beperkt genoeg zodat de leerlingen niet gestoord worden door wat er buiten deze ruimte gebeurt..

Toelichting ruimte schoolarts/EHBO-/kolfruimte

Centraal gelegen is een EHBO-/kolfruimte met wastafel (warm en koud water) en koelkast. Deze ruimte is bij voorkeur niet te transparant (privacy) en van binnenuit afsluitbaar.

Toelichting serverruimte

De serverruimte bevindt zich centraal in het gebouw en dient door middel van een split-unit te worden gekoeld.

Toelichting werkplaats technische dienst

In de nabijheid van de conciërgeruimte dient de werkplaats technische dienst te worden gesitueerd. In deze ruimte kunnen kleine reparaties/klusjes worden gedaan, zoals het plakken van banden. De werkplaats dient tevens als berging voor bouw-, verbouw- en reparatiematerialen ten behoeve van de instandhouding/onderhoud van het gebouw.

Toelichting reproruimte

Centraal gelegen dient een reproruimte te worden gesitueerd. Deze ruimte is geschikt voor kopieerwerk op grotere schaal en dient voldoende plaats te bieden voor het opstellen van een papiersnijder, inbinder e.d. Naast de reproruimte zelf, moeten er op iedere verdieping binnen de school faciliteiten voor printen en kopiëren aanwezig zijn.

Toelichting berging algemeen

Berging bedoeld voor algemeen gebruik.

Toelichting kantoor examensecretariaat en decaan

Een kantoorruimte met twee werkplekken, bestaande uit twee bureaus en kastruimte. Aanvullend is er ook een afsluitbare ruimte voor het plaatsen van een kluis ten behoeve van het opbergen van examenmateriaal e.d.

7.7. Algemene ruimten**Toelichting entreehal**

De ruimte na de entree voor de binnenkomst van leerlingen, personeel en bezoek.

Toelichting aula/kantine

De aula/kantine is het centrale gedeelte van het nieuwe Maris College Waldeck / Waldorf. Er is differentiatie in de ruimte zodat de ruimte ondanks de grootte kleinschalig aanvoelt. Dit betekent niet dat er hoeken gemaakt moeten worden (in verband met organiseren van toezicht) maar dat er gedacht kan worden aan differentiatie in hoogte (atrium). De aula/kantine dient geschikt te zijn voor het volgende gebruik:

- Pauzeren, lunchen en ontspannen door circa 320 leerlingen gelijktijdig.
- Vieringen en bijeenkomsten.
- Groep-overstijgend werk.
- Podium en presentatiefunctie, bij voorkeur door tribunetrap(pen).

In de ruimte dient rekening gehouden te worden met:

- De wens om middels vaste tribune-elementen c.q. grote trap een podium en/of tribune te kunnen creëren.
- Ruimte voor het plaatsen van een orgel (bestaande orgel of nieuw).
- Mededelingenscherm (roosters, overige informatie).
- Koppeling met het uitgiftebuffet van de kantine.
- Watertappunt voor het vullen van flesjes.
- Aan het plafond moeten mogelijkheden zijn voor het ophangen van onder andere verlichting en geluidsinstallaties.
- Een draadloos netwerk.
- Een tochtportaal van het kantinedeel naar het pauzeplein buiten.
- Vanuit de aula is er goed zicht op de entreehal door de conciërge.

In verband met avondactiviteiten rekening houden met de situering van sanitaire voorzieningen, keuken en installaties, zodat dit gebouwdeel apart gebruikt kan worden en de overige bouwdelen afgesloten kunnen worden.

Toelichting opslag stoelen

Voor het opbergen van stoelen is een berging gewenst.

Toelichting (catering) keuken/uitgifte/berging

Bij de aula/kantine is een keuken gesitueerd met een afsluitbare uitgiftebalie en een berging. De keuken is efficiënt en goed werkbaar ingericht zodat veilig en snel gewerkt kan worden. De keuken zal gebruikt worden om eten/drinken te verzorgen voor leerlingen en personeel tijdens pauzes. De keuken is inclusief keukeninrichting en

aansluitvoorzieningen. De uitgiftebalie dient voldoende lengte te hebben en een logische route daarnaartoe.

Toelichting personeelskamer inclusief garderobe/pantry

Er is één personeelskamer voor al het personeel, die gelegen is nabij de docenten-werkplekken. In de personeelskamer zijn een pantry, een koffie- en theevoorziening en de garderobe opgenomen. De personeelskamer is centraal gelegen en heeft een connectie met de aula. Indien mogelijk een buitenterras of dakterras opnemen.

Toelichting docentenwerkplekken (flex)

Een kantoorruimte met 8 flexwerkplekken voor docenten, bestaande uit bureaus en kastruimte. Deze is gelegen nabij de personeelskamer.

Toelichting kluisjes leerlingen

In de aula komen kluisjes voor de leerlingen. Deze bevinden zich op ten minste twee posities in de aula (dus niet alle kluisjes gecentreerd op één plek, dit zorgt voor ontstopping/drukke). Aandachtspunten hierbij zijn:

- De kluisjes worden gebruikt voor jassen en boekenwissel.
- Kluisjes van standaard grootte.
- Kluisjes uit het zicht of ingebouwd in wanden of meubels in de nabijheid van de toegang tot de clusters.
- De routing naar de kluisjes is een aandachtspunt.
- Er moet bij de kluisjes voldoende ruimte zijn om te lopen. Leerlingen hebben de neiging om bij de kluisjes in groepjes te blijven hangen en kunnen zo de doorstroom verhinderen.

Toelichting garderobe leerlingen

Voor het ophangen van (natte) jassen is er een centrale garderobe gewenst.

7.8. Overige ruimten (tarra vloeroppervlak)

Hieronder volgt een overzicht van de overige nettoruimten die niet worden gerekend tot het functioneel nuttig vloeroppervlak.

Toelichting leerlingentoiletten

Er moeten voldoende toiletten komen voor 320 leerlingen, een en ander conform de wet- en regelgeving. Er zijn jongens- en meisjestoiletten, waarbij er de mogelijkheid is om hier genderneutrale toiletten van te maken. Vanaf de gang is er een visuele verbinding met de voorruimte van de toiletruimte, zodat hier toezicht op gehouden kan worden. Regel is minimaal 1 toilet per 30 leerlingen. Voorruimten zonder hoeken en schuilplekken. Scheidingswanden tussen toiletten middels dichte wanden. Spiegels in de toiletruimten opnemen in het wandtegелwerk en niet boven de wastafel.

Toelichting mindervalidentoilet

Er dient één mindervalidentoilet aanwezig te zijn, dat ook gebruikt kan worden als personeelstoilet.

Toelichting personeelstoiletten

Er moeten voldoende toiletten komen voor het personeel, een en ander conform de wet- en regelgeving. In ieder geval dient er een damestoilet, een herentoilet en een urinoir te zijn op elke verdieping. Scheidingswanden tussen toiletten middels dichte wanden. Spiegels in de toiletruimten opnemen in het wandtegелwerk boven de wastafel. Een van de personeelstoiletten is gelegen bij de hoofdentree, zodat dit toilet tevens door gasten gebruikt kan worden.

Toelichting douche-/kleedruimte personeel

Voor het personeel is er een douche-/kleedruimte. Inkijk in deze ruimte moet worden voorkomen. Nabijheid bij de personeelsruimte is gewenst.

Toelichting werkkast schoonmaakmachine

Er is een grote centrale werkkast vereist voor de opstelling van een schoonmaak-machine en voorraadopslag van schoonmaakmiddelen.

Toelichting werkkast schoonmaak

De werkkasten (verspreid over de verdiepingen) moeten voldoende groot zijn om de werkkarren, stofzuigers en wasmachines in te kunnen plaatsen. Daarnaast dient te worden voorzien in een opbergmogelijkheid voor schoonmaakmiddelen en -materieel. In deze ruimte moet ook een uitstortgootsteen met warm en koud water aangebracht worden.

Toelichting patchkasten

Op strategische locaties in het gebouw worden patchkasten opgenomen. Extra koeling is wenselijk.

Toelichting technische ruimte

Er dient ruimte te zijn voor technische voorzieningen, zoals (eventuele) cv-ketels, computerruimten, meterkasten, verdeelkasten en overige technische ruimten.

Toelichting verkeersruimte (horizontaal en verticaal)

De verkeersruimten dienen in principe voor het verplaatsen van personen en goederen in het gebouw. Wanneer de gang in open verbinding staat met een aangrenzende gebruiksruimte, dan dient de gang te zijn afgestemd op de voor die gebruiksruimte geldende eisen ten aanzien van temperatuur en geluid. Voorkomen dient te worden dat de verkeersruimten door wachtende leerlingen worden geblokkeerd, waardoor gangen breed genoeg dienen te zijn om dit te voorkomen. In de verkeersruimten moet een systeem opgenomen worden voor het exposeren van (leerlingen)werk op de wanden.

Met betrekking tot het verticaal verkeer gelden de volgende aandachtspunten:

- Trappenhuizen dienen voorzien te worden van ramen ten behoeve van daglicht-toetreding.
- Trappenhuizen komen uit, en zijn toegankelijk vanaf, dubbele deuren. Dit om opstoppingen te voorkomen wanneer er een enkele deur wordt toegepast.

Toelichting lift

Elke verdieping dient toegankelijk te zijn middels een personenlift. De plaats dient afgestemd te zijn op de verschillende gebouwdelen.

7.9. Ruimterelaties

Bij de plaatsbepaling van de afzonderlijke ruimten ten opzichte van elkaar dient rekening te worden gehouden met de schoolorganisatie en de ruimtelijke uitgangspunten voor het gebouw. Hiervoor gelden de volgende algemene aandachtspunten:

- Onderwijskundige uitgangspunten.
- Adequate verwerking van personen- en goederenstromen.
- Gezamenlijke ruimten centraal plaatsen.

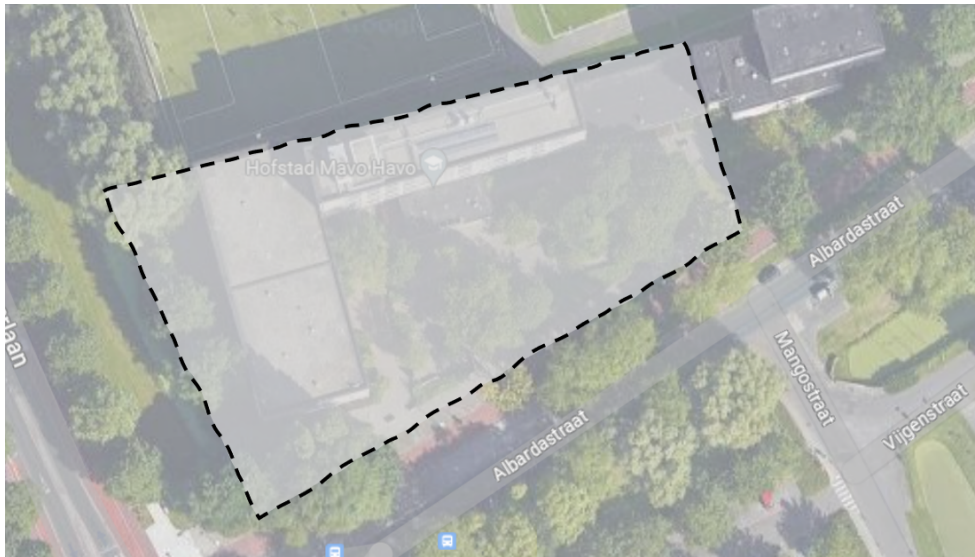
- Goede spreiding van trappen en sanitaire groepen.
- Voorkomen van geluidsoverlast.
- Veiligheid, toezicht en sociale controle.
- Inbraakpreventie.
- Flexibiliteit in indeling en aanpasbaarheid van het gebouw.

Er wordt gestreefd naar de clustering van ruimten zoals aangegeven in **hoofdstuk 5**.

Op basis van het ruimteprogramma en de ruimterelaties zal de architect een eerste planopzet voor de plattegronden van de school maken. De planopzet zal bepaalde wijzen van onderwijs mogelijk maken of juist belemmeren. Er dient gestreefd te worden naar een ideale situatie, waarbij de visie van het onderwijsteam door de planopzet van een schoolgebouw ondersteund wordt.

8. Buitenruimte en terrein

Zoals eerder beschreven is reeds de keuze gemaakt om het nieuwe Maris College Waldeck / Waldorf te realiseren op de locatie Albardastraat 25. Ten tijde van het schrijven van dit PvE dient de definitieve grootte van het terrein nog bepaald te worden. Hiertoe worden gesprekken gevoerd met de gemeente. De afbeelding hieronder laat indicatief zien wat het terrein mogelijk zal zijn.

Indicatief terrein van het nieuwe Maris College Waldeck / Waldorf

8.1. Bereikbaarheid

De positie van de hoofdentree van de nieuwbouw moet onderzocht worden. Uitgangspunt is dat de entree logisch gepositioneerd wordt ten opzichte van de omgeving. Er dient rekening te worden gehouden met de toekomstige verkeerssituatie. Zeker in relatie tot de (verkeers-)veiligheid van de leerlingen. Het is van belang dat leerlingen van het College Maris Waldeck / Waldorf zo min mogelijk in contact komen met de leerlingen van het nabijgelegen YES College, welke ook gebruik zullen maken van de bushaltes aan de Albardastraat.

8.1.1 Openbaar vervoer

In de nabijheid van de nieuwe locatie (Albardastraat) ligt een bushalte.

8.1.2 Auto's

Het is wenselijk om de auto's zoveel mogelijk te scheiden van de fiets- en voetgangersstroom. De huidige situatie voorziet hier al in. De aanrijroute van de auto's wordt bepaald in het stedenbouwkundig plan van de gemeente Den Haag.

8.1.3 Fietsen

De fietsenstalling dient dicht bij de entree geplaatst te worden. Op het pauzeplein zullen geen fietsen komen c.q. zal niet gefietst worden. Er wordt ook niet gefietst over de parkeerplaats van de auto's. De aanrijroute van de fietsers wordt bepaald in het stedenbouwkundig plan van de gemeente Den Haag.

8.1.4 Scooters en bromfietsen

De verkeersstromen van scooters, auto's, fietsers en voetgangers moeten gescheiden zijn. Nabij de fietsenstalling is een aparte zone voor de stalling van scooters en bromfietsen. De aanrijroute van de scooters en bromfietsen wordt bepaald in het stedenbouwkundig plan van de gemeente Den Haag.

8.1.5 Voetgangers

De voetgangersstroom is gescheiden van de auto's, fietsen en scooters.

8.1.6 Leveranciers, brandweer, afval

Leveranciers en de afvaldiensten zullen laden en lossen via de laad- en losplek bij de leveranciersentree en/of hoofdentree. Hiervoor moet een plek ingericht worden. Indien vereist, zal een opstelplaats voor brandweervoertuigen bepaald moeten worden conform het aanvalsplan van de brandweer.

8.2. Omschrijving buitenruimte en terreinonderdelen

Onderstaande opsomming is een omschrijving van de huidige visie op de buitenruimte en de benodigde terreinonderdelen.

Algemene aandachtspunten

De buitenruimte is voorzien van veel groen en biedt ruimte om te zitten, hiertoe zijn er diverse zitobjecten die verschillen in zithoogte. Het terrein nodigt uit tot bewegen, hiertoe wordt er ruimte geboden voor de realisatie van bijvoorbeeld een pannakooi, hindernisparcours en/of een veldje voor balsporten. De hoofdentree van het gebouw ligt bij voorkeur niet aan de kant van de Albardastraat. Verder is er ruimte voor afvalscheiding (plaatsen van verschillende containerbakken). Er dient minimaal een waterpunt te worden gerealiseerd aan de buitenzijde van het gebouw.

Entreeplein

Het entreeplein omvat onder andere de fietsenstalling. Deze is compact, overdekt, functioneel en afsluitbaar om diefstal tegen te gaan. Om afleiding van leerlingen te voorkomen, de stalling bij voorkeur niet in de nabijheid van lokalen situeren. Er wordt voorzien in laadpunten voor elektrische fietsen. Naar schatting komt rond de 75% van de leerlingen op de fiets naar school.

Pauzeplein

Het pauzeplein bevindt zich aan de achterzijde van het gebouw en dus niet aan de zijde van de Albardastraat. Het pauzeplein is deels bestraat en deels voorzien van gras. Het nodigt uit tot bewegen, zoals omschreven onder de algemene aandachtspunten.

Er zijn voldoende zitplekken, die in zithoogte variëren, deels overdekt. Het pauzeplein is gescheiden van de openbare ruimte. Het is wenselijk dat dit middels de toepassing van groen gebeurt, waarbij het verkeer zoveel mogelijk aan het zicht wordt onttrokken.

Buitenruimte smeden

Deze ruimte dient overdekt te zijn en is gelegen in de nabijheid van het lokaal techniek & ambachten.

Moestuin

De buitenruimte biedt de mogelijkheid tot het realiseren van een moestuin. Deze heeft een directe relatie met het kleinkeuken-lokaal. Nabij de moestuin is er een water-tappunt aan de buitenzijde van het gebouw.

Huidige moestuin

9. Nadere aanvullingen

Na afronding van het Ruimtelijk Programma van Eisen in juli 2023, zijn er aanvullende geformuleerd ten aanzien van het nieuwbouw project voor Maris College Waldeck / Waldorf. Deze zijn in de volgende paragrafen opgenomen.

9.1. Inclusief onderwijs

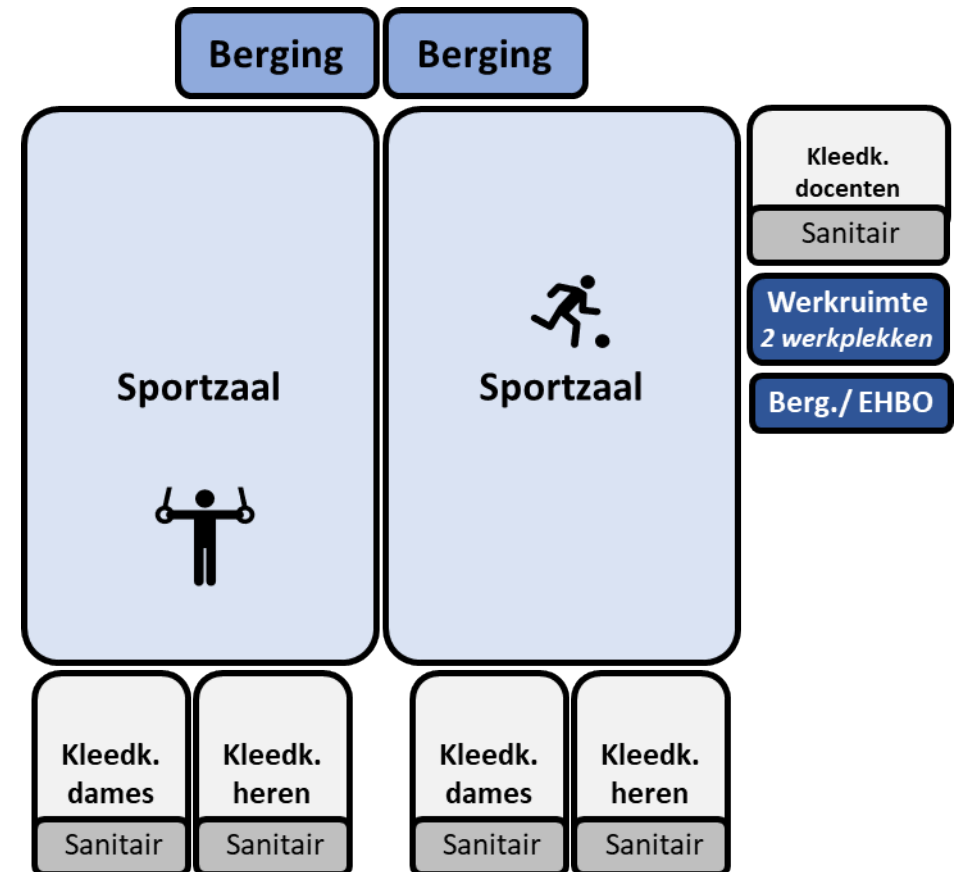
Om inclusief onderwijs mogelijk te maken op het Maris College Waldeck / Waldorf, zijn er twee extra lokalen nodig voor een totaal van 36 leerlingen. Deze lokalen worden gezien als generieke theorielokalen conform alle uitgangspunten zoals genoemd onder paragraaf 7.1. en dienen geïntegreerd te worden tussen de overige theorielokalen in het gebouw.

9.2. Gymzalen

Ten aanzien van lichamelijke opvoeding zijn er twee gymzalen benodigd. Logistieke, ruimtelijke en akoestische waarden spelen hierbij een grote rol. De gymzalen dienen bij voorkeur direct vanuit de school toegankelijk te zijn. Zonder dat extra voorzieningen getroffen worden dienen de ruimten zo multifunctioneel mogelijk uitgevoerd te worden.

Voor de gymzalen geldt verder het volgende:

- **Gymzaal:** het uitgangspunt voor de afmetingen van de gymzaal is minimaal 12 x 21 meter. De gymzaal heeft een minimale vrije hoogte van 5,5 meter. De gymzaal wordt met een sportvloer (puntelastische Descol sportvloer, of gelijkwaardig) uitgevoerd. De wanden zijn voorzien van akoestisch materiaal.
- **Toestellenberging:** er dient genoeg manoeuvreerruimte te zijn in de toestellenberging. De toestellenberging is gescheiden door middel van een roldeurwand of ander flexibel maar robuust (en balvast) systeem. De toestellenberging heeft een minimale diepte van 4 meter en een minimale hoogte van 2,7 meter.
- **Kleedruimten leerlingen:**
 - Elke kleedruimte dient voldoende ruimte te bieden aan ten minste 16 leerlingen.
 - Per gymzaal 1 jongens- en 1 meisjeskleedruimte.

Hoofdropzet cluster Gym

- Elke kleedruimte wordt ontsloten door verkeersruimte naar de gymzaal en heeft een directe relatie met een douche-/wasruimte.
- Inrichting in de kleedruimten (zoals banken) dient op een logische plek gesitueerd te worden en/of in één lijn geplaatst te worden.
- De minimale en tevens meest ideale breedte van de kleedruimten bedraagt 3.000 mm.

- In de kleedruimten is per persoon ten minste 600 mm banklengte noodzakelijk. Per persoon dienen twee kledinghaken opgenomen te worden.
- Eén toilet per kleedruimte, alleen bereikbaar vanuit de kleedruimte.
- De kleedruimten dienen afsluitbaar te zijn.
- Directe inkijk dient voorkomen te worden.
- **Douche-/wasruimten:**
 - Elke wasruimte dient een directe verbinding te hebben met een kleedruimte.
 - Bij één van de meisjeskleedruimten en één van de jongenskleedruimten wordt één wasruimte voorzien.
 - De wasruimte dient voldoende ruimte te hebben om te kunnen voorzien in drie afsluitbare douches en één wastafel.
 - De temperatuurregeling van het douchewater geschiedt collectief. De regelunit ligt buiten het bereik van de leerlingen.
- **Werkruimte docent:** De werkruimte van de docent is centraal gelegen. Docenten maken gebruik van de werkruimte om lessen voor te bereiden. In de werkruimte zijn twee werkplekken voorzien.
- **Bergruimte docent/EHBO:** de bergruimte is centraal gelegen en grenst aan de gymzalen. Vanuit deze ruimte kunnen scorebord, licht/geluid e.d. worden bediend. Hier is tevens ruimte om een massagetafel te plaatsen voor EHBO-handelingen en een vriezer voor cold packs. Aandachtspunt is de bereikbaarheid van deze ruimte vanuit beide gymzalen.
- **Kleed-/doucheruimte docent:** in de directe nabijheid van de gymzaal bevindt zich de kleed-/doucheruimte voor gymdocenten. Deze kan tevens gebruikt worden als doucheruimte voor de andere docenten aan het begin van de dag.
- **Entree:** er dient een entree te zijn voor gebruik door derden buiten de schooluren. Er dient tevens een entree te zijn direct aangrenzend aan het schoolgebouw (eventueel middels een sluis), zodat de gymzalen intern via de school bereikbaar zijn. Om ervoor te zorgen dat niet al het vuil van buiten de gang wordt ingelopen, dient er een schoonloopzone opgenomen te worden bij de entree.

9.3. Hotspot

Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden (SVOH) heeft momenteel een huurlocatie, Hotspot genaamd, waar praktisch techniekonderwijs wordt aangeboden. De Hotspot is gevestigd in Scheveningen en dient om leerlingen kennis te laten maken met -en te

enthousiasmeren voor techniek. Het is een plek waar leerlingen o.a. werken aan opdrachten uit verschillende techniekvakken, te denken aan mens & Gezondheid, Digitaal media, Energie en automatisering.

Al enige tijd loopt de vraag of deze locatie als dusdanig kan worden aangehouden of dat het mogelijk geïntegreerd kan worden op een van de onderwijslocaties van SVOH. Dit mede omdat ook omdat de huurperiode van de huidige Hotspot verloopt.

Gelijktijdig staat SVOH voor de opgave om nieuwbouw te realiseren voor Maris College Waldeck / Waldorf. Zoals eerder in dit document genoemd, is er reeds gekozen om deze nieuwbouw aan de Albardastraat 25 in Den Haag te realiseren. Deze nieuwbouwplannen bieden de kans om de Hotspot hierin te integreren. Dit wordt vooral ook mogelijk gemaakt, doordat de locatie voor de nieuwbouw voldoende ruimte biedt om daar de nieuwe Hotspot te realiseren en centraal gelegen is.

Op het moment van schrijven, worden de plannen omtrent de Hotspot nader uitgewerkt en vormgegeven. Het is de verwachting dat deze plannen op enig moment zullen samenkomen met de plannen voor de nieuwbouwschool. Hierdoor dient er in het ontwerpproces voor Maris College Waldeck / Waldorf rekening gehouden te worden met de komst van de Hotspot, wat van invloed kan zijn op o.a.: positie nieuwbouwschool op de kavel en koppelbaarheid tussen school en Hotspot.

Afbeelding: voorbeeld uitstraling Hotspot.

10. Overige gebruikseisen gebouw

Dit hoofdstuk beschrijft gebruikerseisen voor een onderwijsgebouw, zoals de mate van flexibiliteit en de mate van toegankelijkheid.

10.1. Randvoorwaarden wet- en regelgeving

Ten aanzien van het ontwerp zal aan alle relevante wet- en regelgeving en overige overheidsvoorschriften moeten worden voldaan. Binnen dit kader vallen:

- Gemeentelijke Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs.
- Vigerend bestemmingsplan.
- Bouwbesluit.
- Eisen plaatselijke brandweer.
- Voorschriften nutsbedrijven.
- Ministeriële richtlijnen.
- Wet Milieubeheer.
- Wet Geluidhinder.
- NEN 2580.
- Handboek voor Toegankelijkheid.
- Arbowet.
- Eisen voor verkrijgen gebruikersvergunning.
- Convenant gevelonderhoud.
- Publicatiereeks gevaarlijke stoffen.

10.2. Indelingsflexibiliteit

De tijdshorizon voor onderwijskundige ontwikkelingen is vrij kort in vergelijking tot de levensduur van een schoolgebouw. Het zou daarom in de toekomst ook aangepast moeten kunnen worden aan zich wijzigende onderwijsfuncties. Het is van belang dat het gebouw mogelijkheden biedt tot uitbreiding op horizontaal vlak en/of verticaal vlak.

10.3. Toegankelijkheid

10.3.1 Algemeen

Het gebruik van verkeersruimten in een schoolgebouw wordt gekenmerkt door piekbelastingen, die een goede verkeersafwikkeling vereisen.

10.3.2 Entrees

De toekomstige huisvesting dient te worden voorzien van één hoofdentree voor leerlingen, ouders, personeel en bezoekers. De entree dient voorzien te zijn van een ruime tochtsluis (of tourniquet) en een schoonloopmat van minimaal 3 meter lengte. Voor de entree aan de buitenzijde een schoonlooprooster opnemen.

10.3.3 Horizontale verkeersafwikkeling

Voor gangen gelden de volgende aandachtspunten:

- Concentraties bij lokaaltoegangen vermijden.
- Geen lokaaldeuren gespiegeld naast elkaar of nabij kruisende verkeersstromen of recht tegenover trappen. Geen lokaaldeuren strak nabij compartimenteringsdeuren.
- Ter plaatse van entree, kluisjes en fietsenstalling is een vlotte doorstroming vereist.
- Een gang krijgt meerwaarde als deze bij een ruimte betrokken kan worden of voor onderwijsdoeleinden geschikt is.

Naast gangbreedtes bepalen ook deurbreedtes de doorstroming van personen binnen een gegeven tijdsbestek. De totale deurbreedte moet in verhouding tot de te verwachten doorstroom zijn. Deuren die de gang indraaien mogen de doorstroming niet belemmeren (180° doordraaien).

10.3.4 Verticale verkeersafwikkeling

Omdat de verschillende niveaus in het gebouw ook voor mindervaliden toegankelijk moeten zijn, dient/dienen er naast trappen ook een liftinstallatie en/of hellingbanen te zijn. In verband hiermee moeten niveauverschillen per verdieping zoveel mogelijk worden beperkt. De breedte van de trap moet afgestemd worden op de breedte van de gang.

Het toepassen van hellingbanen dient zoveel mogelijk te worden voorkomen in verband met het ruimtesbeslag. Indien ze worden toegepast, dienen ze te voldoen aan de eisen uit het 'Handboek voor Toegankelijkheid'.

De lift is niet bestemd voor gebruik door leerlingen (kaartbediening), maar uitsluitend voor personeel, mindervaliden en bevoorrading.

Secundaire (vlucht)trappen in het gebouw worden ook gebruikt voor intern verkeer, moeten representatief zijn en niet te steil.

In het gebouw zullen op een regelmatige afstand trappen moeten worden geplaatst.

10.3.5 Vluchtmogelijkheden en -wegen

Door de plaatselijke overheid worden eisen gesteld ten aanzien van vluchtwegen en -mogelijkheden op basis van het Bouwbesluit. Hiervoor wordt het gebouw onderverdeeld in brand- en rookcompartimenten. Omdat brandcompartimenten dure brandscheidingen met zich meebrengen is een efficiënte compartimentering vereist. De compartimentering en de opzet van de vluchtwegen en -mogelijkheden dienen in een vroeg stadium met de brandweer te worden besproken.

10.3.6 Afsluitbaarheid, compartimentering en avondgebruik

Het gebouw zal niet in de avonduren gebruikt worden.

10.3.7 Mindervaliden

Om voor mindervaliden toegankelijk te zijn, dient het hele gebouw te voldoen aan de eisen uit het 'Handboek voor Toegankelijkheid'. Naast de nodige ruimtelijke eisen dient, voor zover van toepassing, ook aandacht besteed te worden aan bedieningsknoppen, sluitwerk, hoogtes van loketten, balies, buffetten en kapstokken en extra manoeuvreerruimte bij toegangen naar toiletten en liften.

10.4. Verwachtingen architect

De verwachting ten aanzien van de architect is dat hij/zij de basis die wordt gelegd in het ruimtelijk en functioneel PvE in zijn/haar eigen stijl vormgeeft. Dat hij/zij goed kan luisteren en de onderwijsvisie kan vertalen en deze op een inspirerende wijze kan verdiepen: 'samen met de gebruikers ontwerpen'. In overleg wordt de balans gezocht tussen uitstraling en functionaliteit. Hij/zij heeft ervaring met onderwijshuisvesting en kan een onderwijsteam sturen met creatieve en alternatieve ideeën op een proactieve wijze. Dat hij/zij om kan gaan met het optimaal realiseren van de gewenste situatie, rekening houdend met alle randvoorwaarden en projectkaders, waaronder het beschikbare budget.

Bijlage 1: resultaten werksessies

Zie separate bijlage.

Bijlage 2: sfeerbeelden do's & don'ts

Zie separate bijlage.

Bijlage 3: lessentabel

Zie separate bijlage.

Bijlage 4: vlekkenplannen

Zie separate bijlage.

Bijlage 5: ruimteprogramma Maris College Waldeck / Waldorf

Zie separate bijlage.

Colofon

Uitgave: HEVO B.V.
Datum: 14 maart 2024
Auteur(s): mevrouw ir. L. J. Kröse
de heer ir. J.J. Ruiz Pion

Contact

Statenlaan 8 Postbus 70501
5223 LA 's-Hertogenbosch 5201 CB 's-Hertogenbosch

T +31 (0)73 6 409 409
info@hevo.nl

www.hevo.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van HEVO B.V. worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven